

New
Direction

**DVA POHLEDY NA KONFLIKT
O SVATOU ZEMI
MEZI ČESKÝM REALISMEM A EVROPSKÝM IDEALISMEM**

NIKOLAS DOHNAL & KRYŠTOF HAVELKA

newdirection.online

[@europeanreform](https://twitter.com/europeanreform)

[@europeanreform](https://www.instagram.com/europeanreform)

[NDeuropeanreform](https://www.facebook.com/NDeuropeanreform)

contact@europeanreform.org

New Direction

Founded by Margaret Thatcher in 2009 as the intellectual hub of European Conservatism, New Direction has established academic networks across Europe and research partnerships throughout the world.

New Direction is registered in Belgium as a not-for-profit organisation and is partly funded by the European Parliament.
REGISTERED OFFICE: Rue du Trône, 4, 1000 Brussels, Belgium. **EXECUTIVE DIRECTOR:** Naweed Khan.

The European Parliament and New Direction assume no responsibility for the opinions expressed in this publication. Sole liability rests with the author.

Nikolas Dohnal

Studuje politologii a mezinárodní vztahy na Masarykově univerzitě a působí jako stážista v think-tanku Právý břeh. Dlouhodobě se věnuje americké a evropské politice a analyzuje blízkovýchodní situaci.

Kryštof Havelka

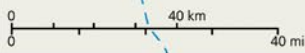
Studuje mezinárodní vztahy na Masarykově univerzitě. Je členem spolku Zvol si info a stážistou v think-tanku Právý břeh. Věnuje se primárně otázkám zahraniční politiky a informační bezpečnosti.

	EXECUTIVE SUMMARY	7
	ÚVOD	9
1	EVROPSKÉ OBRATY VERSUS STABILNÍ PŘÁTELSTVÍ	11
1.1.	Lámání chleba v OSN	12
2	KLÍČOVÁ TÉMATA BLÍZKOVÝCHODNÍHO KONFLIKTU	15
2.1.	Gaza, Hamás a politické turbulence	15
2.2.	Uznání Palestiny	15
2.3.	Zásah europoslanců	16
2.4.	Unijní diplomacie ovládnutá levicí	17
2.5.	Delegace pro vztahy s Palestinou	18
2.6.	Zvláštní role Vysokého představitele	19
2.7.	Role humanitární pomoci v konfliktu	21
2.7.1.	Evropské šeky pro Palestince	21
2.7.2.	Humanitární pomoc teroristické organizaci	21
2.7.3.	Česká pomoc v rámci konfliktu	23
2.8.	Značkování produktů z izraelských osad	24
2.8.1.	Česká sněmovna – tichý strážce Izraele	24
2.9.	Status Svatého města	26
3	MÍREM K PROSPERITĚ?	27
3.1.	Borrellova ofenzíva	29
3.2.	Článek tří ministrů aneb Jde česká diplomacie stále správným směrem?	30
4	ZÁVĚR	33
5	DOPORUČENÍ PRO ČESKOU A EVROPSKOU POLITIKU	37
6	ZDROJE A LITERATURA	39

EXECUTIVE SUMMARY

- Jedna z věcí, která rozděluje politiku České republiky a Evropské unie, je dlouhodobá pozice k izraelsko-palestinskému konfliktu, ovlivněná například dlouhodobým přátelstvím mezi Čechy a Izraelci.
- Česká diplomacie pravidelně ukazuje, že si drží svůj vlastní kurz. Náš přístup k arabsko-židovské problematice je v průběhu posledních třiceti let nebyvale konzistentní. Česká republika navíc své zahraničně-politické kroky v této oblasti nedokládá jen slovy, ale i činy.
- Rozdíl mezi pozicí ČR a většinou EU lze doložit na šesti klíčových hlasováních v OSN, která se týkala např. uznání Palestiny nebo přesunu americké ambasády do Jeruzaléma. Další důležitá témata jsou status Palestiny a Jeruzaléma či otázka bojkotu produktů z izraelských osad.
- Pozice evropských zemí se překrývá s pozicí institucí EU (Evropský parlament a Vysoký představitel EU), které ovládly levicové strany.
- Zahraniční politiku ČR definujeme jako v původním smyslu realistickou, protože věříme, že bere v potaz komplexnost celého konfliktu.
- Výsledná pozice české zahraniční politiky je dána třemi odlišnými, hluboce zakořeněnými faktory: nadstandardními vztahy s Izraelem, dlouhodobou podporou mírového procesu a respektem k unijním partnerům.
- Tato pozice je však do jisté míry skrytá, protože většinou nejde o mediálně vděčné téma. Nuance se tedy skrývají v desítkách hlasování a povědomí o nich se udržuje spíše v akademické obci.
- Pro nadcházející léta doporučujeme, aby se ČR soustředila na tvorbu zájmových koalic s visegrádskými zeměmi, Pobaltím, Německem a případně Nizozemskem, s nimiž může najít společné zájmy. V zájmu ČR je také zabránit federalizaci EU a omezit vliv unijních institucí na mírový proces.
- Trumpův plán „Peace to Prosperity“ vnímáme i přes jeho nedostatky jako šanci na nový půdorys pro mírové řešení.
- Proto české vládě doporučujeme odpíchnout se od starých rezolucí typu č. 242, které se ani za dekády neosvědčily jako vhodné pro mírový proces.
- Ideální role, kterou může sehrát Evropská unie, je naopak vytváření tlaku na Palestinskou autoritu, aby pokračovala v zodpovědném jednání.

ÚVOD

Evropská unie se dlouhodobě snaží ovlivňovat zahraniční politiku členských států, a to i vůči izraelsko-palestinskému konfliktu. Česká republika, ačkoli je to spíše menší země, tomuto tlaku s pozoruhodnou tvrdohlavostí odolává. Naše zahraniční politika je ve srovnání s evropskou výrazně přátelštější k Izraeli a v tomto směru si drží nebývalou kontinuitu napříč politickým spektrem. Takový přístup je v EU méně častý, i když není úplnou výjimkou.

V naší studii se proto snažíme tento kontrast blíže vykreslit. Mírový proces pro nás zůstává jedním z hlavních směrů naší zahraniční politiky. Na jedné straně stojí česká zahraniční politika vůči izraelsko-palestinskému konfliktu, kterou vnímáme jako strážlivou snahu vyvažovat zájmy našich hlavních partnerů v meziná-

rodní aréně. Na druhé straně je to idealistická, mnohdy až alibistická politika Evropské unie, která protežuje zájmy Palestiny. Snažíme se ukázat, že k Izraeli nejsme a priori nekritičtí, ale dokážeme jasně uznat jeho chyby.

Ve výsledku tak konstatujeme, že česká zahraniční politika je realistická (tj. v obecném smyslu oproštěná od abstraktních ideálů, které ostatní aktéry mnohdy svádí na scestí neúspěšné a dlouhodobě neudržitelné politiky) a navzdory očekávání podivuhodně kontinuální. Unijní je naopak stále více propalestinská, idealistická a občas také nutně chaotická. Pro ilustraci celé problematiky začneme stručnou procházkou historickým kontextem a poté přejdeme ke zkoumání současných rozdílů obou politik.

EVROPSKÉ OBRATY VERSUS STABILNÍ PŘÁTELSTVÍ

Po druhé světové válce stály evropské státy jednoznačně na straně Izraele. Důvodů pro silnou izraelskou podporu bylo několik, významnou roli hrál například princip bipolárního uspořádání světa. Západní svět tehdy se Sovětským svazem soutěžil, kdo získá Izrael na svou stranu. V průběhu 50. a 60. let tehdy se tvořící Evropské hospodářské společenství s Izraelem uzavřelo první ekonomickou dohodu o spolupráci. Průlom a následné zhoršení vztahů přišly po šestidenní válce. Evropské státy se odmítly smířit s jejím výsledkem a kroky, kterými se Izrael snažil zajistit svou bezpečnost. Do této doby nicméně není možné zachytit žádnou přímou podporu Evropského společenství palestinské straně. Karta se výrazně otáčí v 70. letech: EHS přijalo řadu dokumentů (nejvýznamnější asi Schumanův dokument v roce 1971), v nichž otevřeně kritizovalo Izrael za okupaci území, na která neměl nárok. (Zde musíme zdůraznit, že do přijetí Maastrichtské smlouvy se zahraniční politika týkala primárně společných stanovisek ministrů zahraničí členských zemí. Institucionální podoba zahraniční politiky přišla až se vznikem samotné EU.)

Palestina se do centra pozornosti evropských politiků dostala kvůli ropným šokům a strachu o energetické zdroje v 70. letech. Největší probuzení nastalo, když arabské státy uvalily embargo na Nizozemsko. V ten moment si zástupci členských zemí uvědomili, že se do arabsko-židovského konfliktu musí vložit. Pragmatičtí chápali, že je zapotřebí udobřit se s arabskými představiteli, což zahrnovalo i podporu Palestincům. Ministři zahraničí členských států proto 6. 11. 1973 vydali další deklaraci, která poprvé explicitně zmiňovala Palestince v souvislosti s legitimními právy.¹ Vývoj raných vztahů mezi EHS a Palestinou nebyl založen na nějakém idealistickém principu a hlubším smyslu ochrany „utlačované“ menšiny, ale na pragmatickém

cíli pojistit si přísun ropy. Od 80. let se čím dál více institucionalizované Evropské hospodářské společenství a poté nově i Evropská unie snažili angažovat v blízkovýchodním sporu s cílem zajistit Palestincům vlastní stát a vyřešit tím celý mírový proces.

Vztahy s židovským státem jsou v naší zahraniční politice unikátním faktorem, který má počátky už v době vzniku první československé republiky. Z českého pohledu je důležitá invence prezidenta Tomáše G. Masaryka, který z pochopitelných důvodů – ostatně jako mnoho dalších tehdejších politiků – zastával sionistické pozice. Židovské etnikum jsme jako plnohodnotný národ uznali hned zkraje naší vlastní státnosti. Následovalo české hostování několika sionistických sjezdů atp.

České pochopení pro židovské zájmy přetrvávalo i po druhé světové válce. Československo se např. v OSN vyslovilo pro založení samostatného státu Izrael. Vzhledem k nové geopolitické situaci a naší pozici ve východním bloku bylo posledním velkým činem Československa poskytnutí materiální podpory v izraelském boji o přežití ve válce o nezávislost. Navzdory embargu OSN jsme Izraelcům prodali několik kusů velmi potřebných stíhacích letounů a také jsme na svém území pomohli vycvičit jejich piloty. Ačkoli cena, kterou československý stát za stroje požadoval, úplně neodpovídala jejich kvalitě, československou pomoc v této kritické chvíli si Izraelci pamatují dodnes.² Důkazem mohou být i vyjádření prvního premiéra Bena Guriona, který výhru Izraele ve „Válce o nezávislost“ jasně spojoval s československou pomocí. V následujících letech však naše státnost upadla do čím dál pevnějšího područí Sovětského svazu, který se Spojenými státy soutěž o Izrael „prohrál“. Až do konce studené války a pádu komunismu v Československu

vzájemné vztahy nejen že upadaly, už po šestidenní válce dokonce v podstatě přestaly existovat.

Po sametové revoluci však Československo a Izrael opět navázaly korektní a přátelské vztahy. Už v dubnu 1990 Izrael oficiálně navštívil prezident Václav Havel a obnovil tak staré pouto, které komunismus přerhal.³ Od této chvíle naši státníci napříč stranami a poli-

tickými postoji až dodnes drží nezpochybnitelnou pro-izraelskou pozici. Dokonce i současný prezident Miloš Zeman, jehož názory se proměňují jako počasí, si v tomto směru zachovává stabilní postoj, což dal naposledy najevo ve svém projevu v Knesetu na konci roku 2018. Tuto tradiční a čitelnou zahraničněpolitickou pozici však poněkud problematizoval náš vstup do tradičně poněkud jinak orientované Evropské unie.

1.1. Lámání chleba v OSN

Štěpení mezi Českou republikou a Evropskou unií je nejlépe vidět na rezolucích Valného shromáždění OSN, kde se Česko pravidelně nebojí jít proti uninijnímu hlavnímu proudu. (Přímé srovnání je komplikované: Na úrovni OSN fungují výhradně zástupci jednotlivých členských států. Ačkoliv má EU v OSN vlastního delegáta, jeho úloha je pouze pozorovatelská.)

Není to však tak, že by naše pozice byly zcela nekompatibilní: Když se podíváme na seznam všech hlasování od roku 1993, musíme podtrhnout fakt, že v drtivé většině se pozice České republiky a našich evropských partnerů shodují, a to i v době, kdy ČR ještě ani nebyla členem EU. Česká republika nicméně hlasovala odlišně v šesti klíčových případech, jak dále ukážeme. Jinými slovy, i když česká i evropská politika vůči židovsko-arabskému konfliktu stojí na stejných základech, při realizaci konkrétních kroků jsou mezi postoji českých vlád a většinou evropských států patrné významné nuance.

Co má ČR a zbytek Evropy společného? Oba „tábory“ bez výjimky prosazují dvoustátní řešení a právo izraelských i palestinských obyvatel na svou vlast. Česká republika i Evropská unie zakládají své pozice k řešení blízkovýchodního sporu na rezolucích OSN č. 242 a 338, na nichž OSN a další subjekty staví dodnes. Tyto rezoluce totiž nemilosrdně odsuzují izraelský zábor některých území (Západní břeh Jordánu, Pásmo Gazy a Golanské výšiny), jež Izrael získal po velkolepých vítězstvích v šestidenní válce (1967) a jomkipurské válce (1973). Izrael tím získal nálepkou agresora, rezoluce ona území označují jako „okupovaná“. Rozdíl je ale ve vztahu k těmto rezolucím. Chování Česka spíše vypovídá o tom, že jej uznává z jakési mezinárodní kolegiality a protože se dlouho jednalo o jediný základ pro mírový proces. ČR se totiž Izraele zastává, i když jeho počínání někdy směřuje proti těmto rezolucím. V případě EU se jedná o striktní interpretaci, od čehož se odvíjí i rozkol v obou zahraničních politikách.

První konflikty nastaly v otázce, zda Izrael za jeho minulé kroky pokárat. Česká republika se proti tomuto úmyslu jasně postavila při jednání o rezolucích č. 49/132 a 50/129. Obě rezoluce de facto kritizovaly Izrael za neustálé okupování území zabraného v šestidenní válce. Česko, přestože se zabráním nesouhlasí, opakovaně odsouzení Izraele odmítalo. Hlavním důvodem tohoto rozhodnutí bylo přesvědčení české delegace, že další akty odsuzující Izrael nijak nepomohou v pokračování mírového procesu (který od roku 1993 značně pokročil díky dohodě z Osla).⁴ Z českého pohledu tedy od počátku nedávalo žádný smysl Izrael znovu a znovu kritizovat. Tento přístup se napříč různými vládami, které se vystřídaly od roku 1993, prakticky nijak nezměnil a zůstává konzistentní.

Argumentace stran, které tuto rezoluci podpořily, byla taková, že za hlavní překážku mírového procesu považují stavbu izraelských osad na okupovaném území, kvůli kterým jsou mírová jednání neustále ohrožena a nepostupují. Ke kontroverzním izraelským osadám česká diplomacie dodala, že je pokládá za ilegální a že mírovému procesu skutečně neprospívají. Nicméně:

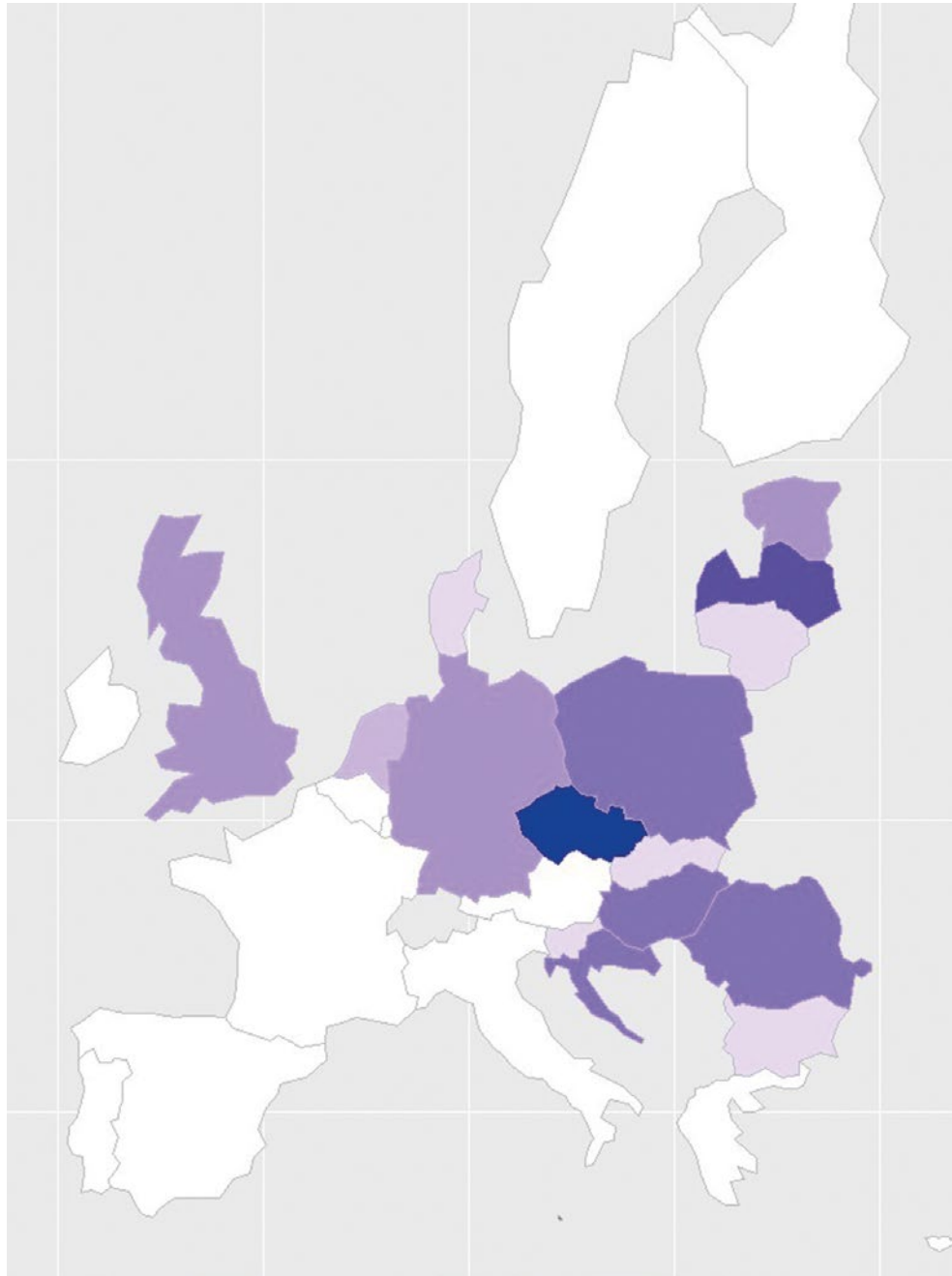
„Izraelská vláda však provedla významné změny v této politice, a ať už vůči současné podobě této politiky máme jakékoli výhrady, je třeba tyto změny vzít na vědomí. Ještě důležitější je však to, že tato záležitost je jen jedním aspektem nebývale komplexního přediva izraelsko-palestinských vztahů; přičemž dle našeho soudu by bylo nejlepší nechat celé toto klubko pokračujícím dvoustranným jednáním, ať už jsou jakkoliv obtížná, mimo dosah reflektorů mezinárodní pozornosti.“⁵

Toto vyjádření vyjadřuje samotný základ české realistické zahraniční politiky: i když nesouhlasí s výstavbami osad, nepovažuje českou intervenci do tohoto komplexního problému za správnou a v konečném důsledku účinnou. V tomto kontextu můžeme zmínit,

že Česká republika po sametové revoluci dokonce měla zájem sehrát roli mírového zprostředkovatele, ale následně si uvědomila svou malou váhu v mezinárodním prostředí a této pozice se vzdala.⁶ Na druhou

stranu, o řád silnější Evropská unie neustále usiluje o větší zapojení do celého procesu, ale svou nekoordinovanou zahraniční politikou postrádá reálnou sílu přispět k urychlení řešení.

Obr. 1: Vizualizace míry podpory Izraeli při hlasování v OSN (výše zmíněné rezoluce). Upraveno autory.

KLÍČOVÁ TÉMATA BLÍZKOVÝCHODNÍHO KONFLIKTU

Ačkoliv se může zdát, že se Česká republika Izraele nekriticky zastává, není tomu tak. Pokud česká strana uzná, že se Izrael dopustil nepřiměřených akcí, jedná vůči němu mnohdy kritičtěji než ostatní státy. Důkazem mohou být české iniciativy v době našeho mandátu nestálého člena v Radě bezpečnosti OSN. Po tzv. Hebronském masakru navrhl sám český zástupce rezoluci č. 904, jež vybízela Izrael, „aby podnikl kroky,

kteří zabrání osadníkům v dalším ilegálním násilí a které zaručí bezpečí a ochranu civilnímu obyvatelstvu po celém okupovaném území“.¹ Tato rezoluce byla vůči Izraeli velmi tvrdá, neboť mimo jiné vyzývala izraelskou vládu k preventivnímu zabavení zbraní, aby předešla dalšímu incidentu, a město Jeruzalém bylo označeno za ilegálně okupované.²

2.1. Gaza, Hamás a politické turbulence

Po roce 2005 učinil Izrael jeden z nejvstřícnějších kroků v rámci konfliktu: premiér Ariel Šaron stáhl armádní jednotky z pásma Gazy. O téměř půl roku později na tomto území nicméně vyhrála volby teroristická organizace Hamás. Tím se znovu obnovilo napětí a velké boje mezi teroristy a Izraelem. Ten z pochopitelných důvodů reagoval odhodlanou obranou, jelikož Hamás při útoci odpaloval rakety na izraelské území (stejně jako je tomu dodnes). EU se za těchto okolností snažila do celého procesu vložit. Ačkoli přerušila finanční podporu směřující do pásma Gazy a stanovila Hamásu tvrdé podmínky k tomu, aby dotace mohl získat zpět, politická reprezentace EU nadále zvažovala možnosti, jak by mohla humanitárně podporovat Palestince v Gaze, aniž by se peníze dostaly do rukou Hamásu (Unijní úspěchy v tomto směru budou předmětem hodnocení níže.). Některé členské státy navíc otevřeně zvažovaly dialog s Hamásem. Česká republika takové návrhy zásadně odmítala.³

Vyhrocené situaci neprospěla ani iniciativa Evropského parlamentu, který 21. února 2008 přijal ohledně pásma Gazy usnesení. V něm kromě apelu na obě strany sporu, aby ukončily všechny formy násilí, také vyzývá Izrael k ukončení zavedené blokády pásma Gazy. Podle usnesení „politika izolace pásma Gazy selhala na politické i humanitární úrovni“. Evropský parlament naivně vyzýval i k jednání mezi Palestinskou samosprávou a Hamásem a v neposlední řadě uvítal probíhající finanční podporu Palestiny.⁴ Zato česká vláda (tehdy pod vedením Mirka Topolánka) byla vůči Hamásu naprosto nekompromisní. Vláda rezolutně odmítla jednat s teroristy a přehodnotit postoje k Hamásu. Premiér se mimo jiné zastal izraelských kroků, neboť podle jeho názoru Izrael jen defenzivně reaguje na útoky Hamásu.⁵

2.2. Uznání Palestiny

Doposud největšího rebelství vůči unijním geopolitickým plánům na Valném shromáždění OSN se Česko dopustilo při přípravě návrhu na uznání Palestiny jako

nečlenského státu OSN. Vláda nepokládala tento krok za mírově prospěšný a vnímala jej jako nepřijatelnou hru s ohněm. Byl totiž vstřícný pouze k jedné ze stran

sporu, což z pozice české vlády nemohlo pomoci mírovému řešení. Česko nicméně našlo podporu pouze u dalších devíti států, které návrh zcela odmítly. Palestina byla tedy 29. listopadu 2012 uznána (rezolucí 67/19).⁶ Svět si tak České republiky všiml jako jediného státu EU, který se vyslovil proti přijetí rezoluce. České ministerstvo zahraničí svůj postoj obhajovalo v podobném duchu jako u ostatních hlasování, ve kterých ČR předložila nesouhlasné stanovisko:

„Česká republika hlasovala proti palestinskému návrhu na udělení statusu nečlenského pozorovatelského státu, protože se obává, že by mohl vyústit v další odklad obnovení mírového procesu. Plně podporujeme legitimní aspirace Palestinců na plnohodnotnou státnost a jsme připraveni přispět k její materializaci prostřednictvím podpory přímých jednání v rámci mírového procesu.“⁷

Byť byla ČR jediným hlasem, který se oficiálně vyslovil proti, ostatní státy EU k návrhu přistoupily velmi nejednotně. Nespokojenost s návrhem vyjádřilo hned třináct členských zemí EU, které se hlasování zdržely: Bulharsko, Německo, Estonsko, Spojené království, Chorvatsko, Maďarsko, Lotyšsko, Litva, Nizozemsko, Polsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko. Úvaha EU jako celku byla v tomto případě naprosto opačná. I když členské státy hlasovaly nekoordinovaně, představitelé unijní zahraniční politiky vystupovali jednoznačně pro přijetí. Jejich přesvědčení vězelo právě v domněnku, že uznání Palestiny zajistí konec konfliktů. Zástupce unijní delegace Thomas Mayr-Harting schválení rezoluce označil za pozitivní krok, díky kterému nepřetržité boje konečně přestanou:

„Toto je hořká upomínka urgentní potřeby posunout se blíže konci tohoto konfliktu. Jedině politické řešení může přinést dlouhotrvající bezpečnost, mír a prosperitu Palestinců a Izraelců.“⁸

Tento postup vítaly převážně jižní státy EU, které uznání Palestiny podporovaly podobnou argumentací. Nejhlasitěji se za uznání stavěly Francie a Itálie. Italská delegace hlasování podepřela prohlášením, že „se jejich země cítí zavázaná míru jakožto základního zájmu EU a tohoto regionu“.⁹ Zástupci Francie předkládali

takřka identický argument – dlouhodobý plán Francie vytvořit palestinský stát jako jeden z předpokladů pro mír. Zato jiné evropské velmoci jako Německo a Spojené království (které se při hlasování zdržely) se vůči takovému řešení vyjadřovaly skepticky. Obě země veřejně deklarovaly, že Palestinci mají právo na vlastní stát, ale zároveň že „jednostranná akce povede jen k ztížení šancí na uzavření míru na základě dvoustátního řešení skrze přímé jednání“.¹⁰ Jinými slovy, pokud mír nebude založen na konsenzu mezi Izraelci a Palestinci, uznání jednoho státu intervencí OSN nepomůže.

Celkově můžeme obecně prohlásit, že Německo, Spojené království a Nizozemsko se svými pozicemi pravidelně nejvíce přibližují české perspektivě. V klíčových hlasováních jsou relativně realističtí a mají vyšší tendenci se Izraele zastat. Naopak státy jako Francie, Itálie, Belgie, Španělsko, Lucembursko a Švédsko zastávají postoje přesně opačné. K Izraeli se čím dál častěji přidává i východní Evropa a samozřejmě Visegrádská čtyřka. Právě z Visegrádu se postupem času stává tvrdé jádro pro obranu Izraele v rámci EU. Ačkoli visegrádské počínání nemůžeme označit za zcela jednotné, jeho členové se v posledních letech významně sblížili. Dokonalým vztahům celého Visegrádu a Izraele nicméně brání občasné rétorické přestřely. Například v únoru 2019 se měl uskutečnit společný summit V4 a Izraele, celý plán ale ztroskotal kvůli diplomatickému střetu mezi Polskem a Izraelem.¹¹ Kromě takových nedorozumění Visegrád v otázce blízkovýchodního konfliktu pomalu přechází na českou zahraniční politiku.

Vyjádření české a unijní strany ukazují na zcela rozdílné pohledy na způsob řešení konfliktu. Česká republika je Palestinu dlouhodobě ochotna plně uznat až v případě, že bude uznání prospěšné pro blízkovýchodní situaci, nikoliv kontraproduktivní. Unijní pohled palestinskou suverenitu naopak staví před mírový proces, neboť upřednostňuje právo Palestinců na vlastní stát i přes případné negativní důsledky pro vyjednávání. Pokud EU preferovala palestinský stát právě kvůli vyřešení mírového procesu, tento přístup se ukázal jako příliš idealistický, jelikož uznání Palestiny ke snížení eskalace nevedlo.

2.3. Zásah europoslanců

Do nejednotného postoje evropských zemí při hlasování o uznání Palestiny se znovu rozhodl vstoupit

Evropský parlament. Ten se svými deklaracemi snaží stavět do role sjednotitele zahraniční politiky EU,

ačkoliv jeho závěry, jak ukazují předchozí hlasování, neodráží realitu. EP 10. prosince 2014 schválil rezoluci, kterou vyzval členské státy, aby „bezvýhradně uznaly Stát Palestina s hranicemi z roku 1967“. I když rezoluce odsuzuje Hamás jako teroristickou organizaci, v celkovém znění razí vůči Izraeli velmi tvrdý postup. Rezoluce rovněž odstartovala novou fázi konfrontační politiky mezi EU a Izraelem, neboť jedním z bodů je požadavek na vyloučení výrobků z vnitřního trhu EU.¹²

Návrh byl kompromisem mezi frakcemi evropských lidovců, socialistů a liberálů. Pro návrh hlasovalo 498 poslanců ze 751, 88 bylo proti a 111 se zdrželo. Z čes-

kých europoslanců se proti vyslovili pouze poslanci pravice (ODS a Svobodní) spolu s jedním křesťansko-demokratickým kolegou. Rezoluci naopak podpořili zástupci levicových stran. U poslanců ČSSD jde přitom o celkem bizarní útok, protože ještě v roce 2011 většina poslanců sociální demokracie v české Poslanecké sněmovně apelovala na vládu, aby k uznání Palestiny nedošlo. Jejich kolegové v Evropském parlamentu se o pouhých několika let později rozhodli jinak.¹³ Tato změna pozic je vlastně jedním z nejvýraznějších vybočení z postoje vysoké české politiky, který jinak zůstává zcela konzistentní jak na pravici, tak na levici.

2.4. Unijní diplomacie ovládnutá levicí

Nevyvážený propalestinský tón dnes vyplývá hlavně z podoby současné EU a jejích institucí. Příklad hlasování o Palestině ukázal, že pozice členských států se významně liší (ze všech tehdy 27, resp. 28 členských států Palestinu dodnes uznalo jen devět). Jak lze tedy vysvětlit, že Evropská unie tuto zdrženlivost nereflektuje a deklarovanou podporu Palestině pořád navyšuje? Do zahraniční politiky EU totiž vlivem její transformace vstoupilo více aktérů, kteří mají na situaci odlišný pohled. Převážně se jedná o vysokého představitele EU a již zmíněný Evropský parlament, které se do procesu už několikrát významně zapojily. V Evropském parlamentu navíc už od jeho vzniku převládá středolevicová koalice lidovců, socialistů a liberálů, bez níž by klíčové propalestinské rezoluce nemohly být schváleny.

Ještě v době, kdy byli členové Evropského parlamentu vysíláni jednotlivými zeměmi a nikoliv přímou volbou, udržovali si zástupci poněkud větší náklonnost k Izraeli. Krátce po šestidenní válce schválil parlament rezoluci, ve které se veřejně Izraele zastal.

„Zpochybňovat právo tohoto státu na svou existenci je nepřijatelné.“¹⁴

Europoslanci tehdy volali hlavně po usmíření mezi státem Izrael a arabskými zeměmi. Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, Evropské hospodářské společenství udělalo největší obrat po jomkipurské válce. Evropský parlament ještě v té době nesázel na nynější propalestinskou strunu, ale výrazně začal tlačit na členské státy, aby EHS hrálo na Blízkém východě větší roli. Když se v roce 1979 změnila volební pravidla a europoslanci byli voleni přímo, nenechalo to

postoj EHS a poté EU k arabsko-židovskému konfliktu beze změny. Od počátku v Evropském parlamentu převládalo středolevé spektrum. Když byla v roce 1992 Konzervativní frakce sloučena s EPP, chyběla v tomto tělesu jedna veřejná síla, jež by se Izraele zastávala.

Po nezdařených dohodách z Osla přešla většina Evropského parlamentu vůči Izraeli do ofenzívy. V rezoluci číslo A4-0351/96 z roku 1996 kritizuje EP Izrael za osadnictví, přítomnost armády v Hebronu a politiku izraelského premiéra. Co je v této rezoluci mnohem důležitější, je zvolání po zřetelné pomoci Palestincům ze strany EU. V textu mimo jiné stojí, že EU musí převzít v tomto regionu aktivní roli a pomáhat palestinské populaci.¹⁵

Následně se s deklaracemi a rezolucemi proti izraelské politice skoro roztrhl pytel. Ať už se jednalo o označení izraelských osad za „kolonizační“¹⁶ nebo došlo k odsouzení obranných akcí izraelských ozbrojených složek jako „represivních“¹⁷ evropský zákonodárny sbor se zřetelně vydal na druhou kolej.

U případu uznání Palestiny Evropským parlamentem je v případě blízkovýchodního konfliktu přehledná ukáзка rozdělení pozic. Nejprve je třeba zdůraznit, že do iniciativy se zapojily přesně ony frakce stojící po většinu času na straně Palestiny. Na plénu tuto výzvu přinesli členové frakcí ALDE, GUE/NGL, S&D, Zelení/Svobodná Aliance a k tomu jim přispěli i europoslanci z řad EPP.¹⁸ Členové tehdy třetí nejsilnější frakce Evropských konzervativců a reformistů ani jedním svým podpisem nepřispěli, což z nich v tomto případě činí tažnou opoziční sílu.

Obr. 2: Hlasování EP o uznání Palestiny

Pokud se znovu podíváme na ono hlasování, faktická převaha pro uznání Palestiny přesně potvrzuje naši výchozí teorii. I když Evropský parlament ani v jednom zdroji nezveřejnil hlasování každého jednotlivého poslance, alespoň z vizuálního pohledu je možné vidět, že z levicového spektra hlasoval proti pouze jeden poslanec. Více zastání u Izraele nalezneme u lidovců, především od českých poslanců. Například člen EPP Tomáš Zdechovský se proti rezoluci hlasitě ozval a zmínil i nádech antisemitismu ve štrasburských prostorách:

„Dopředu jsem avizoval, že tuto rezoluci nepodpořím, protože její text v současné podobě nic neřeší a dnešní rozhodnutí Evropského parlamentu považuji za velmi chybné. S ohledem na to, co jsem již dříve řekl, si myslím, že opět tady zaznívají

antisemitské a antiizraelské názory. Myslím si, že tato rezoluce nepomůže ke klidu na palestinsko-izraelském území.“¹⁹

Když se ale zpět vrátíme k otázce frakcí, většinu opozičních hlasů ztelně tvoří ECR. Zrovna tohle konkrétní hlasování proti uznání Palestiny doslova kopíruje rozestavení křesel evropských konzervativců. Ostrá kritika směrem k této rezoluci směřovala právě od českého europoslance Jana Zahradila. Tvrdá slova byla adresována nejen na obsah předmětné rezoluce, ale vůbec snahu Evropské unie jako takové. Podle Zahradila se ani Evropský parlament ani EU nemá do izraelsko-palestinské otázky vměšovat:

„Evropský parlament opět strká nos do něčeho, do čeho mu nic není. Bohužel je to tak, že Evropský parlament nemá žádné pravomoci, ani Evropská komise nemá žádné pravomoci k uznávání jednotlivých států. Je to tak citlivá a delikátní záležitost, že my všichni víme, že pozice jednotlivých členských států Evropské unie se liší, a jestliže se Evropský parlament necitlivě snaží to zažehlít do nějaké jedné šablony, pak tím dělá chybu a zbytečně toto citlivé téma exponuje.“²⁰

Hlas konzervativců je ovšem v EP velmi slabý. I po posledních evropských volbách zde převládá středolevicová progresivní koalice, která jen posiluje celkovou image propalestinské unijní politiky.

2.5. Delegace pro vztahy s Palestinou

Jednou z hlavní zbraní propalestinské odnože v Evropském parlamentu je na první pohled malá parlamentní delegace pod názvem Delegace pro vztahy s Palestinou. Zůstává pravdou, že Evropský parlament už dekády zřizuje různé delegace pro určité země nebo geografické oblasti, ale toto parlamentní těleso značně ovlivňuje propalestinský tón v Bruselu a ve Štrasburku. Založena byla v roce 1993 jako reakce na dohody z Osla. Tehdy zněl její název Delegace pro vztahy s Palestinskou legislativní radou, ale poté, co europoslanci schválili uznání Palestiny, vydobyli si členové změnu názvu na nynější podobu.

Formálně je jejím cílem dosáhnout dvoustátního řešení a udržení míru, ale v realitě její činnost jednoznačně tenduje k obraně palestinských zájmů. Pravidelně organizuje společné setkání s představiteli Ramaláhu

a usiluje o uvolnění blokády na Pásmo Gazy.²¹ Díky její činnosti dokáže na plénu prosadit závažné otázky týkající se odsouzení Izraele za jeho aktivity. Pokud se podíváme na období druhé dekády nového tisíciletí, prosadila Delegace již jedenáct rezolucí, ve kterých tvrdě útočí na Izrael. Nejviditelněji do zhoršení vztahů s Izraelem přispěla Delegace ve dvou případech:

Když Hamás upevnil moc v Gaze, Izrael konal v podobě uvalení blokády s cílem odstránit teroristickou organizaci od mezinárodního obchodu. V roce 2010 se do Pásmo Gazy ilegálně vypravila humanitární flotila z Turecka s cílem dodat humanitární pomoc. I když byli aktivisté varováni před ignorováním blokády, rozhodli se porušit izraelské nařízení. Námořnictvo poté několikrát vyzývalo členy posádky, aby dále nepostupovali. Incident se ale neobešel bez několika mrtvých

a raněných, čímž se Izrael dostal pod mezinárodní tlak. Delegace pro vztahy s Palestinou poté prosadila tvrdé znění rezoluce, v němž odsoudila Izrael za napadení flotily. Kromě toho v rezoluci žádala okamžité ukončení izraelské blokády Pásmu Gazy.²²

Podruhé se tento orgán zasloužil o uznání Palestiny Evropským parlamentem o čtyři roky později. O této problematice budou podrobnosti ještě níže.

Pokud se podíváme na členy tohoto orgánu, zjistíme, že většina poslanců patří do levicového nebo progresivního tábora. Delegace má celkem osmáct členů. Hned pět členů včetně jejího předsedy Manu Pinedy patří do frakce Evropská sjednocená levice a Severská zelená levice. Další čtyři náleží do skupiny Pokrokové společenství socialistů a demokratů, dva europoslanci jsou členy zelených a tři liberálové. Zbytek poté tvoří křesťanští demokraté a nezávislí a jeden člen ze Salviniho frakce. Ani jeden člen nepochází od skupiny Evropských konzervativců a reformistů. Při schvalování rezolucí na plénu je podpora v propalestinské akty nalezena nejvíce právě mezi lavicemi středolevého půlkruhu.²³

I z hlediska národnostního rozložení je Delegace více zastoupena reprezentanty států s nepřilíživými sympatiemi k Izraeli. Většina zástupců pochází z Francie (4), Španělska (4) a Itálie (3). Jak bude později ukázáno na grafu, tyto státy dlouhodobě vykazují spíše protiizraelskou pozici.

Důkaz o zjevně propalestinské politice tohoto výboru vykazují i jednotlivé výstupy některých členů. Již zmíněný předseda Manu Pineda hned několik měsíců po svém zvolení nešetřil kritikou Izraele, když izraelské osady v Západním břehu nazval „válečným zločinem“:

„Přes půl století žije v Západním břehu skoro milion izraelských osadníků pěkně propojených s izraelskou infrastrukturou, zatímco Palestinci žijí

v ghettech obklopeni zdmi, kontrolami pod hlavními izraelskými puškami. To je apartheid!“²⁴

Ve svém rozhořčení nad židovským státem navíc dodal, že by Evropská unie měla zmrázit všechny dohody s Izraelem jako vyjednávací tlak pro respektování mezinárodního práva.²⁵ Pro diplomatický nátlak na Izrael se vyslovila další členka orgánu Margrethe Aukenová z frakce Zelených. K arabsko-židovskému konfliktu mimo jiné dodala:

„Pokud chcete zachránit Izrael, což já pořád chci, potom je jen jediná šance – zachránit Palestinu.“²⁶

Aby nedošlo k nějakému nedorozumění o zvláštní pozici Delegace pro vztahy s Palestinou, Evropský parlament nedisponuje pouze tímto orgánem. Zrovna co se týče arabsko-židovského konfliktu, funguje v unijních prostorách již od roku 1979 Delegace pro Izrael. Shodou okolností spolupracuje a pravidelně komunikuje s Delegací pro Palestinu. Z výčtu iniciovaných textů a rezolucí se ale nejedná o parlamentního rivala vůči palestinské delegaci. Tento orgán sice přispěl ke schválení řadě unijních aktů, které vyzývaly k boji proti antisemitismu,²⁷ ale není to páka na zvrácení propalestinské politiky. Byť složení této delegace zahrnující více členů středopravicového spektra může hovořit pro jakousi protiváhu, nedokáže dosáhnout takového vlivu.

Delegace pro vztahy s Palestinou v průběhu let posílila svou pozici. Oporu opět vyhledala u středolevicových europoslanců. Když v roce 2015 žádala o onu přeměnu názvu, podpořily ji zástupci z ALDE, Zelených, Pokrokové společenství socialistů a demokratů, dále někteří z EFD a krajní pravice. Z nevinné přeměny názvu se navíc Evropská unie posunula v izraelsko-palestinském konfliktu do aktivnější role. Evropský parlament rovněž schválil rezoluci předloženou socialistickým poslancem Victorem Bostinaruem, jenž v textu kromě opakovaných nařčení Izraele vyzval EU, aby se více zapojila do dění na Blízkém východě.²⁸

2.6. Zvláštní role Vysokého představitele

Silnou pozici si mezitím získala i Evropská komise, která po Maastrichtské smlouvě rozšířila své působení v zahraniční politice. Ačkoli se Unii zahraniční politiku zatím nepodařilo zcela unifikovat, vytvoření orgánu Vysokého představitele unie pro zahraniční a bezpečnostní politiku jí částečně dává příležitost a legitimitu

tvořit zahraniční politiku unie jako celku, i když nezískává jednostrannou podporu členských států.

Do roku 2020 byli ve vedení této instituce čtyři politici: Javier Solana, Catherine Ashtonová, Federica Mogheriniová a Josep Borrell. Všichni čtyři jsou zástupci

levicových stran – španělských a italských socialistů a britských labouristů – jež do vedení pochopitelně vybraly levicové vlády. Je dlouhodobě známo, že evropská levice podporuje Palestinu mnohem výrazněji než pravice. Některé levicové strany provází i podezření z antisemitismu. Lídr britské Labour Party Jeremy Corbyn se nijak netají vřelým vztahem k Hamásu, jehož členy dříve označil za přátele, i když svých slov později údajně litoval.²⁹ Solana, Ashtonová, Mogheriniová i nově Borrell ve své funkci vždy lobovali za uznání Palestiny, zatímco vztahy s Izraelem za dobu jejich působení (1999–2020) ochladily, například kvůli sporu o uznání Palestiny nebo vlivem kauzy týkající se značkování produktů z izraelských osad.

Španělský socialista Javier Solana se zahraničního komidla ujal jako první v historii EU v roce 1999. Od prvních dnů měl jasný úmysl zatáhnout EU do problému Blízkého východu. Díky jeho snažení se EU v roce 2002 zapojila do mírového projektu Road Map for Peace, jenž měl být ambiciózním plánem na konečné řešení mezi Izraelci a Palestinci. Solana si sice získal respekt mnoha zahraničních státníků jako Billa Clintona, ale unijní politice nasadil palestinská křídla. Hned v roce 2004 se s jeho jménem vynořila aféra s Hamásem. Podle BBC se měl Solana sejit s členy organizace, která byla právě rok předtím přidána na seznam teroristických organi-

zací. Vysoký představitel tyto úvahy z britského média odmítal, zároveň ale přiznal, že se dříve s členy Hamásu stýkal: „Došlo k přímým kontaktům s Hamásem, ale ne v posledních dnech,“ odpověděl na obvinění.³⁰

Po pozdějších událostech v Gaze se Solana stejně jako celá Evropská komise tvrdě vymezil proti Hamásu, nicméně politika pro Ramaláh dále přetrvávala. Do konce svého funkčního období se z Evropské unie snažil učinit silného mediátora v konfliktu. Nejprve kritizoval Izrael za výstavbu bariéry proti sebevražedným náletům v Jeruzalémě.³¹ Následně sám vyzval OSN, aby v roce 2009 uznala stát Palestinu. Podle něj to měl být vhodný nástroj z mezinárodní komunity, jak dotlačit obě strany k mírovému řešení, když ony samy toho nejsou schopny.

„Když strany nejsou schopny dodržet termín, poté by řešení mělo přijít z mezinárodního prostředí.“³²

Solana svým chováním v této pozici výrazně přispěl k propalestinskému rámci unijní politiky a zároveň vytvořil precedent pro další vysoké představitele, aby se jménem EU zapojovali do arabsko-židovského konfliktu.

Po Solanovi přebrala štafetu Catherine Ashtonová. Do funkce ji vyslala labouristická vláda Gordona

Browna. Jak již bylo naznačeno výše, Labour Party se dlouhodobě potýká s obviněním některých členů z antisemitismu. Ashtonová sice nečelila žádným nařčením ze styků s Hamásem nebo obvinění z antisemitismu, ale palestinský prapor vlál nadále. Tvrdě lobovala za uznání Palestiny členskými státy EU a veřejně vyzývala k bojkotu produktů z izraelských osad.³³ Nejvíce však rozhořčila Izrael, když postavila masakr židovských dětí v Toulouse po teroristickém útoku na stejnou váhu jako události v Gaze. Hněv Izraele byl tak veliký, že někteří politici dokonce žádali její rezignaci. Ministr vnitra oznámil, že slova Ashtonové „jen dále poškozují schopnost EU být čestným mediátorem na Blízkém východě“.³⁴

Stranická příslušnost Ashtonové je malým důkazem jakési propalestinské koncepce. Ještě více se levicová ideologie projevila u další Vysoké představitelky Federici Mogheriniové. Její filozofie byla v zahraniční

politice ideální ukázkou nové evropské levice. Italská rodačka vstoupila do komunistické strany v 80. letech. Po zrušení této strany v 90. letech se přidala k sociálním demokratům, kdy chvíli působila jako ministryně v Renziho vládě. Za sebou má mimo jiné nemalé množství kontroverzních komentářů o politickém islámu. Například se vyslovila pro to, aby politický islám hrál větší roli na evropské půdě nebo po útocích Islámského státu prohlásila, že „Islám je obět“.³⁵

Rezort zahraničních věcí EU zkrátka patří levicovým stranám. Obsazení tohoto portfolia španělským socialistou Josepem Borrellem na konci roku 2019 je více než přesvědčivé. Všichni čtyři jmenovaní se navíc profilují podobně. Pravidelně kritizují Izrael, lobbují za vyšší finanční prostředky pro Palestince a snaží se zatáhnout celou EU do jediné zahraniční politiky k izraelsko-palestinskému konfliktu. Zahraniční politika EU je pod silným patronátem levice.

2.7. Role humanitární pomoci v konfliktu

2.7.1. EVROPSKÉ ŠEKY PRO PALESTINCE

Při hodnocení unijního vztahu s Palestinci nesmíme opomenout ani finanční aspekty, které v konfliktu hrají nemalou roli. Evropská unie už od roku 1993 Palestince hrdě podporuje vysokými částkami. Finanční pomoc se obecně dělí do několika různých „penězovodů“. Hlavním nástrojem je aktuálně tzv. ENI (European Neighbourhood Instrument), skrze nějž bylo na roky 2017–2020 schváleno 1,1 až 1,3 miliardy eur.³⁶ Tomuto nástroji předcházela program ENPI (European Neighbourhood and Partnership Instrument), který podle auditu „Přímá podpora Evropské unie pro palestinskou samosprávu“³⁷ mezi lety 2007–2012 alokoval přibližně 2,2 miliardy eur. Vedle těchto programů zde však běží mnoho dalších. Pokud do toho připočítáme přímou finanční podporu, peníze pro Úřad OSN pro palestinské uprchlíky na Blízkém východě (UNRWA) a „Ostatní podporu“ (humanitární a potravinová podpora, infrastruktura, právní stát), dostaneme částku 2,9 miliardy eur. Vedle toho běží program *Pegase*, který se do jisté míry překrývá s přímou finanční podporou a je určen mj. na vyplácení mezd státních zaměstnanců palestinské samosprávy.*

V porovnání s finanční velkorysostí vůči Izraeli se jasně ukazuje, že podpora je v rámci těchto programů silně

vychýlená ve prospěch Palestiny. Již samotný počet realizovaných projektů ukazuje propastný rozdíl: v Palestině se realizovalo 2 609 projektů z evropských fondů dotovaných projektů, zatímco v Izraeli pouze 860. Pokud se však podíváme na celkový úhrn vynaložených finančních prostředků, na projekty a podporu Palestiny bylo vynaloženo přibližně 6,2 miliardy EUR (160 mld. Kč), kdežto na projekty a podporu státu Izrael částka dosáhla pouze 78 milionů EUR (2 mld. Kč). Tento rozdíl je samozřejmě dán humanitární situací a reáliemi konfliktu, nicméně zároveň jasně ukazuje, kde leží politická podpora EU.³⁸

2.7.2. HUMANITÁRNÍ POMOC TERORISTICKÉ ORGANIZACI

Humanitární pomoc je samozřejmě velmi vznešená činnost a bezpochyby je to silná součást unijní strategie působení mimo své hranice nejen v rámci našeho tématu. Tato snaha s sebou však nese poměrně závažnou problematiku, která nutně EU staví do neblahé pozice zejména vůči Izraeli. Výše zmíněné programy často směřují finanční prostředky do Pásmu Gazy, které je však pod kontrolou teroristického hnutí Hamás. To je sice na seznamu teroristických organizací EU již od roku 2003,³⁹ nicméně peníze stále putují skrze neziskové organizace do teritoria pod jeho kontrolou,⁴⁰ jak už bylo ostatně naznačeno výše.

* V auditu účetního dvora se posléze ukázalo, že existuje problém s vyplácením mezd lidem, kteří v reálu nepracují. Odhady hovoří o přibližně 20 % zaměstnanců dvou ministerstev, jichž se tento problém týkal.

EU se tak ocitá ve schizofrenní pozici. Přirozeně se snaží zmírnit utrpení v pásmu Gazy a zasazuje se o jeho rekonstrukci. To je však nutně nazíráno jako podpora nepřítelů ze strany Izraele. Než přejdeme ke konkrétním případům, kdy dochází ke zneužívání evropských peněz, je nutné zdůraznit, že evropské počínání *de facto* legitimizuje hnutí Hamás jako takové. Dokud naše peníze proudí do Gazy a dokud Hamás může ovlivňovat rozdělování a pohyb těchto prostředků na místě, jde o nepřímou podporu teroristické organizace.

Nelze však říci, že by se na evropské úrovni tento problém neřešil. Od roku 2006, tedy od doby stažení Izraele z Pásmu Gazy a volebního vítězství Hamásu, přišla EU s programem TIM (Temporary International Mechanism). Ten měl umožnit podporu Palestinské autority a lidu Pásmu Gazy, ale zamezit podpoře Hamásu.⁴¹ EU však nedokázala vytvořit trvalý systém, který by jí umožňoval sloučit vlastní deklarované cíle. Již v roce 2008 došlo k rozhodnutí o podpoře Palestinců částkou 24 milionů eur v reakci na zhoršující se humanitární situaci v nyní izolovaném Pásmu Gazy.⁴² Od té doby se situace vrátila k „normálu“ a humanitární pomoc, v našem případě zejména finanční prostředky, jsou skrze výše zmíněné programy distribuovány mj. neziskovým organizacím působícím na místě.

Taktika Hamásu se tak od uvalení do izolace musela změnit. Již v roce 2009 přikázalo hnutí všem neziskovým organizacím (vyjma těch podléhajících OSN) vykazovat svoje účetnictví a koordinovat s hnutím humanitární činnost.⁴³ Organizace od téhož roku taktéž musí nejprve získat povolení ministerstva vnitra k otevření bankovního účtu a zahájení činnosti (Ibidem: 94). Tím tak Hamás může poměrně efektivně kontrolovat vstup nových subjektů do svého teritoria. Další taktikou, jakou se Hamás snaží dostat k tokům peněz (nutno připomenout, že Hamás je druhé nejbohatší teroristické hnutí světa),⁴⁴ je snaha dosazovat do správních rad neziskových organizací působících v Gaze své zástupce. Pokud to organizace odmítnou, dostávají se pod tlak Hamásu a jejich další činnost jim může být znemožněna.⁴⁵

Centrem kritiky se posléze stala netransparentnost celého systému. EU skrze své instituce a programy podporuje organizace jako OCHA (Úřad pro koordinaci humanitární pomoci OSN), WFP (World Food Program), WHO (Světová zdravotnická organizace) a UNRWA (Úřad pro palestinské uprchlíky na Blízkém východě) případně další (nepalestinské) neziskové

organizace. Nicméně již nikdo nekontroluje, s kým tyto neziskové organizace spolupracují, a EU v tomto směru postrádá vetovací mechanismus.⁴⁶

Fakt, že se humanitární pomoc stala součástí politického boje, stejně tak jako širšího kontextu celého konfliktu, lze doložit na několika příkladech. Bývalý vysoký komisař UNRWA v roce 2004 pronesl poměrně šokující výrok v kontextu výzev Izraele k prošetření vazeb této organizace na Hamás.

„Jsem si jistý, že na výplatní pásce UNRWA jsou i členové Hamásu a nevidím to jako zločin. Neznamená to, že v Hamásu jakožto politické organizaci je každý její člen militantní. Zároveň my neprověříme a nevyklučujeme lidi na základě jejich politického postoje. Požadujeme po našem personálu, nehledě na jejich politické smýšlení, aby jednali podle standardů a norem OSN pro neutralitu.“⁴⁷

Tento výrok tak jasně ukazuje mentalitu bývalého nejvyššího představitele UNRWA, do jehož organizace směřují mj. prostředky EU. Tento postoj poté nutně vede k incidentům, kdy byli příslušníci Hamásu na „výplatní pásce“ odhaleni. V roce 2008 byl řízenou raketou Izraele zabit Awad al-Qiq. Ten přes den vyučoval jako zaměstnanec OSN v místní škole, nicméně v noci byl vedoucím inženýrem sestavujícím rakety pro Palestinský islámský džihád, který spolu s Hamásem a několika dalšími organizacemi tvoří jádro ozbrojeného odporu vůči Izraeli.⁴⁸

Školy a vzdělávání jsou ostatně dalším z bodů sváru v rámci konfliktu. UNRWA se snaží prosadit svůj model vzdělávání a vytvořila za tímto účelem vlastní učebnice. Ministerstvo školství v Gaze však tyto snahy dlouhodobě kritizuje. Jedním z bodů kritiky Hamásu poté bylo, že osnovy organizace zrazují mladé studenty od ozbrojeného odporu. Další poměrně dobře známá aféra se týkala zákazu vyučování dějin holocaustu.⁴⁹

Realita je samozřejmě vždy složitá. Na jedné straně existuje systém, který jsme se pokusili popsat výše, na straně druhé tu máme výroky nejvyšších představitelů při každoročním schvalování podpory pro Palestinu. Federica Mogheriniová v roce 2019 komentovala toto rozhodnutí následovně:

„Sešli jsme se dnes v Bruselu v rámci Ad hoc styčného výboru (AHLC) – díky neúnavné snaze Norska – nejen za účelem obnovy naší kontinuální podpory Palestincům, ale také k posílení perspekti-

vy dvoustátního řešení. Naše ekonomická asistence Palestinců nemůže být oddělena od tohoto politického cíle. Chceme zachovat místo pro nová jednání, protože chceme mír a bezpečnost pro Palestince i Izraelce.“⁵⁰

Dokud bude EU skrze humanitární pomoc nepřímo podporovat politický režim Hamásu v Pásmu Gazy, deklarace podobného rázu postrádají jakýkoliv kontakt s realitou. Izrael tento přístup nutně vnímá jako téměř otevřené nepřátelství. Spolu s ostatními faktory unijní diplomacie popsanými výše je tento výsledný obraz ještě umocněn. Na druhou stranu se EU touto cestou již vydala a opuštění strategie humanitární podpory Palestiny (a přeneseně tudíž i Hamásu) by znamenalo obří množství prostředků vynaložených vniveč. EU by se tak měla zamyslet, zdali by nemohla svoje nástroje použít k tvorbě většího nátlaku na politický režim Hamásu. Pokud by totiž byla tato snaha účinná a podařilo by se „otupit“ nejostřejší hroty této teroristické organizace, došlo by ke sblížení výše popsaných deklarací s reálnými kroky. V současnosti je však náprava tohoto problému velmi vzdálena.⁵¹

2.7.3. ČESKÁ POMOC V RÁMCI KONFLIKTU

Rádi bychom zde ukázali, že Česká republika v tomto systému nefiguruje, ve smyslu že se nepodílí na případné podpoře Hamásu. Nicméně i naše země má pozitivní přístup k humanitární pomoci a jsme tak již od 90. let jedním ze států, který posílá prostředky do palestinských autonomních území. Nutno však podotknout, že Palestina není v rámci celkového balíku humanitární pomoci nikterak majoritní položkou.

Onen balík peněz určený na humanitární pomoc již po dvě dekády téměř nepřetržitě meziročně roste. V roce 2002 celková výše humanitární pomoci činila přibližně 20 mil. Kč. Za rok 2020 je plánovaná částka již přibližně 220 mil. Kč. Oproti tomu výše humanitární pomoci Palestincům v těchto letech osciluje mezi 3–5 miliony ročně.⁵² Mechanismus této pomoci poté kopíruje systém popsaný v předchozí kapitole. Penězi přispíváme organizacím jako UNRWA nebo WHO, přičemž ony jsou poté dále zodpovědné za distribuci a využívání těchto prostředků.

Chováme se tím pádem stejně jako Evropská unie? Není tomu tak, přičemž tady jsou důkazy:

Hlavním důkazem je zejména absence politizace této humanitární či rozvojové pomoci. EU v tomto směru

pomoc považuje za svůj nástroj k řešení konfliktu. To se dá doložit na prohlášeních EU již z 90. let.

„Evropská unie podporuje mírový proces poskytováním humanitární pomoci palestinské populaci, organizací volebního procesu a uvolňováním finančních prostředků.“⁵³

Je tudíž nutno humanitární pomoc ze strany EU vnímat i s touto politickou nadstavbou a poměrně jasným cílem. Nejen to je proto trnem v oku Izraeli, který na situaci nahlíží přirozeně skepticky. Oproti tomu Česká republika zde opět uvízla mezi dvěma svými principy. Na straně jedné máme dlouhotrvající vazby na Izrael, na straně druhé svůj humanistický étos a snahu pomáhat, přestože jsme malý stát s poměrně omezenými možnostmi. Zároveň si ani nemůžeme dovolit neúčastnit se humanitární a rozvojové pomoci, jelikož to pramení z naší snahy být plnohodnotnou součástí mezinárodního společenství. Znovu je ale potřeba zdůraznit, že česká humanitární pomoc má jiné cíle než unijní. Svou finanční pomocí se nesnažíme sdělit, kdo je anděl a kdo dábel, ale stejně jako u jiných chudých oblastí nám jde o zajištění základních potřeb pro tamní obyvatelstvo.

Proto jsme těchto snah součástí, nicméně nedoprovázíme to vzletnými prohlášeními a není to součástí našeho zahraničně-politického snažení, jako je tomu na úrovni EU. Tento postoj a „zlatá střední cesta“ nám umožňuje snoubit naše postoje a uchovat si přátelství s oběma našimi protějšky.

Zároveň i finální rozložení naší pomoci Palestině tento postoj podporuje. V roce 2018 totiž došlo také ke schválení nové koncepce s názvem Strategie zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2018–2030. Česká republika si zde určila prioritní partnerské země, které budou hlavními beneficienty rozvojové pomoci. Mezi tyto země nyní patří Bosna a Hercegovina, Etiopie, Gruzie, Kambodža, Moldavsko a Zambie. Avšak palestinská autonomní území patří poté nově ke skupině specifických států (spolu s Afghánistánem, Sýrií a Ukrajinou), a tudíž jsou beneficiem dvoustranné rozvojové pomoci.⁵⁴ Ta je řízena Českou rozvojovou agenturou a máme tak vyšší kontrolu nad způsobem využívání těchto prostředků (oproti přispívání do rozpočtů mezinárodních organizací). Objem pomoci Palestině skrze ČRA je poté kolem 10 mil. Kč ročně, tzn násobně více než přispíváme skrze systém mezinárodních organizací. Umožňuje nám to i zapojení českých subjektů do těchto aktivit, což dále rozvíjí oboustranný potenciál.⁵⁵

Jak však vysvětluje následující kapitola, v některých případech se Česká republika musí sklonit před politickým tlakem Unie, nicméně naše originální cesta je zde opět patrná. Náš důraz na lidská práva a hu-

manitarismus se nutně musí projevit naší součinností rozvojové pomoci Palestincům, ale problematika celé situace pro nás znamená se tím nehonosit a nepoužívat této situace jakožto klín v rámci konfliktu.

2.8. Značkování produktů z izraelských osad

Novodobé vztahy mezi EU a Izraelem nejviditelněji ochladly v roce 2015 po rozhodnutí Evropské komise značkovat produkty dovezené na evropský trh z izraelských osad, jež EU stále považuje za okupované území. Dle unijního vyjádření představují osady překážku pro mír a dvoustranné řešení. Záměrem unijních představitelů bylo přimět Izrael k dialogu o mírovém řešení. Izrael považoval tento způsob jednání za diskriminační, izraelský premiér Benjamin Netanjahu na adresu EU prohlásil, „že by se měla stydět“.⁵⁶

Spor kvůli produktům z osad není novým fenoménem. EU podobný krok zvažovala už v roce 2003,⁵⁷ dosud nicméně zůstával v teoretické rovině. V roce 2015 získal skutečnou podobu. Rozhodnutí Evropské komise mělo spíše politický než ekonomický charakter. Ekonomický dopad je minimální, protože celkový import z osad činí jen zhruba 2 % celkového importu z Izraele do EU.⁵⁸

Zpočátku šlo o nezávazný akt, a ne všechny členské státy se tedy rozhodly jej následovat. Jedním z nich byla právě Česká republika. Ta proti doporučení přímo nevystupovala, ale deklaratorní stanoviska českého a evropského parlamentu očividně hovoří zcela jiným tónem. Soudní dvůr EU 12. listopadu 2019 nicméně vydal rozhodnutí, že přijaté opatření musí aplikovat všechny členské státy. Rozhodnutí je konečné a nelze se proti němu odvolat, v případě nedodržení bude pro danou zemi stanoven finanční postih. České ministerstvo zahraničí již potvrdilo, že naše země bude toto nařízení dodržovat.⁵⁹ Poslanecká sněmovna ovšem ještě 22. října 2019 vydala usnesení na základě návrhu poslance Jiřího Bartoška, ve kterém odsoudila antisemitismus a jakékoli zpochybňování práva Izraele na obranu. Za usnesení českých poslanců děkoval i izraelský ministr zahraničí Jisra'el Katz.⁶⁰ V prohlášení mimo jiné stojí, že:

„...odsuzuje veškeré aktivity a prohlášení skupin, které vyzývají k bojkotu Státu Izrael, jeho zboží, služeb či občanů, ať již na území České republiky, či na mezinárodních fórech.“

2.8.1. ČESKÁ SNĚMOVNA – TICHÝ STRÁŽCE IZRAELE

V Evropském parlamentu slouží známé produkty z osad jako tvrdý lynč na Izrael. Už od počátku 90. let jsou zastoupeny téměř v každé důležité rezoluci. Zatímco unijní instituce se rády zabývají zamrzlým konfliktem, český parlament většinou neviděl důvod vstupovat do věčného boje o Svatou zemi. Ono usnesení sněmovny je spíše jednou ze čtyř velkých výjimek od vzniku samostatné ČR. Čeští zákonodárci se totiž po dekádách do mírového procesu vůbec nevměšovali a důležité deklarace či vyjednávání ponechávali čistě v rukou exekutivy. Parlament z titulu své pozice zaujímal stanoviska výhradně k obchodním smlouvám s Izraelem zejména v 90. letech, ale do arabsko-židovského ringu nos nestrkal.

V posledních pěti letech však poslanci převzali úlohu tichého strážce Izraele a v některých případech i přistoupili k tvrdé rétorice vůči unijní diplomacii. První usnesení, které sněmovna v této rovině vydala, bylo prohlášení na podporu Izraele právě proti unijnímu postoji ke kontroverzním osadám. Když se v roce 2015 Evropská komise rozhodla značkovat zboží z izraelských osad, nechtěl náš zastupitelský sbor dále mlčet. V usnesení ze 17. prosince 2015 stojí:

„Poslanecká sněmovna lituje vydání výkladového sdělení Evropské komise o označování původu zboží z území okupovaných Izraelem od června 1967, které je zjevně motivováno politickým vymezením se vůči Státu Izrael.“⁶¹

Poslanci rovněž vyzvali vládu, aby odmítla postupovat podle výzvy Evropské komise ke členským státům.

Poslanecká sněmovna se od té doby pasovala do malého bodyguarda Izraele. Do opatření Evropské komise se navezly všechny strany kromě komunistů. I nejvíce proevropské partaje jako TOP 09 nebo KDU-ČSL si nebraly servítky vůči unijní politice. Navrhovatel usnesení František Laudát označil postup Evropské komise mírně za nešťastný. To dlouholetý politický matador

z ODS Marek Benda ve svém projevu vyjádřil rozčilení i povzdech nad evropskou zahraniční politikou v rukou Federici Mogheriniové:

„Co se to děje v Evropské unii? Klád jsem vládě tehdy otázku, jestli nám může sdělit, jak o tomto návrhu paní Mogherini, u které se vůbec nedivím, že takový návrh předkládá, protože v mládí byla členkou nějaké maoistické odnože komunistické strany a je proslavená svými fotkami s Jásirem Arafatem.“⁶²

Od tohoto usnesení je dolní komora daleko více asertivní vůči politice EU nebo mezinárodnímu společenství. O rok později bránili poslanci Izrael, když UNESCO ve své rezoluci upřelo právo Izraele na Chrámovou horu a Zeď nářků. Návrh Jany Černochové z ODS opět získal podporu napříč politickým spektrem až na KSČM. Komunisté obecně v našem zákonodárném sboru nepodporují Izrael a názory poslanců směřují spíše proti němu. K rezoluci UNESCO řekl předseda komunistů Vojtěch Filip, že jenom „žádá respektovat status quo před rokem 1967, tedy rokem předtím, než Izrael dobyl Staré Město a východní Jeruzalém“.⁶³ Komunistická strana se tím výrazně přibližuje ostatním stranám krajní evropské levice, které prokazují otevřené sympatie k Palestině a deklarační ofenzívu vůči Izraeli. Z komunistů má nejvíce vyhraněný postoj europoslankyně Kateřina Konečná,

kteřá se v roce 2014 účastnila pochodu za podporu Palestiny v Pásmu Gazy.⁶⁴ Konečná byla i jednou z těch, kteří v Evropském parlamentu hlasovali pro uznání Palestiny.

V případě návrhu Jana Bartoška na odsouzení antisemitismu se připojili i komunisté, ale ve chvíli, kdy přišel na stůl návrh odsuzující vedle antisemitismu i zabránění finanční podpory organizacím, jež vyzývají k veřejnému bojkotu Izraele, zde se komunisté jasně vyslovili proti. Návrh přesně zněl:

„Poslanecká sněmovna žádá vládu, aby na půdě Evropské unie, Organizace spojených národů a dalších mezinárodních institucí odmítala finanční podporu ze zdrojů těchto organizací pro taková hnutí, organizace a spolky, které vyzývají k bojkotu Státu Izrael.“⁶⁵

Usnesení bylo rozsáhlou většinou přijato. Avšak komunističtí poslanci se buď zdrželi, nebo hlasovali proti. V tomto případě brojili proti návrhu i Piráti, z nichž se většina zdržela a čtyři jedinci hlasovali proti.⁶⁶

I poslední usnesení z června 2020 ukazuje, že ve sněmovně panuje široká koalice, kromě komunistů a Pirátů, ochotná bránit Izrael. Poslanecká sněmovna se tak nepřímou formou zařazuje do role protiproudu vůči Evropskému parlamentu a unijní politice obecně. Stává se z ní

nejenom veřejný ochránce Izraele, ale i hlídač kroků vlády. Dříve byla tato agenda ryze exekutivní otázkou. Dnes se zákonodárná moc častěji vyjadřuje ke konflik-

tu mezi oběma stranami a důkladně hlídá, aby vřelé vztahy s Izraelem nebyly poškozeny.

2.9. Status Svatého města

Poslední velké štěpení mezi českou a unijní pozicí na půdě Valného shromáždění OSN přišlo na konci roku 2017. Rezoluce s označením A/Res/ES-10/19 byla reakcí na prohlášení a politiku amerického prezidenta Donalda Trumpa ohledně statutu Jeruzaléma. Trump jej jednostranným krokem prohlásil za hlavní město Izraele a své kroky podpořil přesunutím americké ambasády z Tel Avivu.

Rezoluce OSN toto prohlášení označuje jako neplatné a znovu potvrzuje zvláštní statut města v rámci dvou-státního řešení konfliktu. Evropská rada potvrdila svou

dlouhodobou pozici ohledně statutu města a odmítla jakékoliv změny.⁶⁷ Americká administrativa si poté z úst Federici Mogheriniové vyslechla kritiku a další ujištění o původní evropské pozici.⁶⁸ Na úrovni OSN však několik států tuto pozici opustilo a zdrželo se hlasování. Česká republika byla opět jedním z nich, což český zástupce odůvodnil nedůvěrou v pozitivní přínos rezoluce pro mírový proces.⁶⁹ Další české kroky poté směřovaly ke vzniku Českého domu v Jeruzalémě, který má předcházet reálnému přesunu ambasády.⁷⁰ Znovu se tak ukazuje, že si česká zahraniční politika nachází vlastní cestu a balancuje mezi zájmy svých spojenců.

MÍREM K PROSPERITĚ?

Tento gambit americké administrativy s přesouváním ambasády je poté nutno vnímat v rámci širšího plánu pro Blízký východ, který si zde představíme. Donald Trump během své kampaně sliboval velké změny v zahraniční politice vůči tomuto regionu. Po svém volebním úspěchu nicméně zjistil, že radikální proměna zahraniční politiky v takto citlivém regionu není jen tak a „rozpředení“ sítě vztahů a konfliktů chce čas.¹ Přesto se však této administrativě povedlo poměrně razantně změnit dva základní axiomy blízkovýchodní politiky. Očividnou změnou je samozřejmě mnohem více konfrontační politika vůči Íránu, ale pro nás je důležitá proměna přístupu k řešení izraelsko-palestinského konfliktu.

Již necelý měsíc po svém zvolení uvítal Donald Trump v Bílém domě Benjamina Netanjahua a sliboval mu na společné tiskové konferenci „větší a lepší (mírovou) dohodu, než si možná lidé v této místnosti uvědomují“. Zároveň však varoval izraelský protějšek o nutnosti kompromisů.² Zprvu tento plán, který si detailněji přiblížíme níže, nebyl přijat plně pozitivně. Problematické bylo například načasování. První reálné zmínky a kroky proběhly uprostřed izraelských voleb, které byly poměrně vyostřené obviněním Benjamina Netanjahua z korupce. Část politického spektra tudíž tyto kroky vnímala jako součást snah o znovuzvolení a podporu dlouholetého premiéra. Bezpochyby zde tyto motivace sehrály určitou roli, ale ve světle posledních událostí již nelze tvrdit, že by tato motivace byla jediným motorem celé operace. Donald Trump po svém zvolení totiž opravdu přinesl mnohem energetičtější a odhodlanou politiku, která se posléze přetavila v ucelený plán „Peace to Prosperity – A Vision to Improve the Lives of the Palestinian and Israeli People“.

Pokud ještě na moment odhlédneme od obsahu, musíme uznat několik zásadních nedostatků formy

mírového návrhu. Neschopnost zajistit participaci Palestinců je pro mírový návrh takových rozměrů hluboce problematická. Nejde z toho však vinit pouze jednu stranu. Administrativa Donalda Trumpa možná mohla počkat, případně diplomatictější provést přesunutí ambasády do Jeruzaléma. Vzhledem k tomu, že šlo o spíše symbolické a asertivní gesto, bezpochyby to osudu širšího mírového plánu nepomohlo. Palestinská autorita od tohoto momentu celý podnik bojkotuje. Mahmud Abbás dokonce odmítl i telefonický rozhovor či korespondenci s Donaldem Trumpem, jelikož prý „nemůže být ten, kdo prodal Jeruzalém Izraeli“.³ Zároveň Palestinci odmítli účast na konferenci v Bahrajnu, kde mohlo dojít k určitým změnám, pokud by se o ně zasadili.

To nás vede k obsahu plánu samotného. Proč jej Palestinci takto tvrdě odsoudili? Šlo o nešťastnou formu jeho tvorby a předložení, nebo spíše o obsah? Pokud se na plán samotný podíváme, neubráníme se dojmu, že pravděpodobně forma i obsah budou pro Palestince nepřijatelné. Onen základní problém je realismus celého plánu. Plán navrhuje odhlédnout od série rezolucí, které se po několik dekád snažily řešit neustálé spory a konflikty. Plán ve svém úvodu tuto myšlenku jasně stanovuje:

„Přestože chováme respekt k historické roli organizace Spojených národů v rámci mírových jednání, tato Vize není recitací Valného shromáždění, Rady bezpečnosti nebo jiných mezinárodních rezolucí na toto téma, protože tyto rezoluce nikdy nevyřešily, a nikdy nevyřeší, tento konflikt. Příliš dlouho tyto rezoluce umožňovaly politickým vůdcům vyhýbat se rozplétání složitostí tohoto konfliktu, spíše než jim dláždily realistickou cestu k míru.“⁴

Tento důraz na realismus je přirozeně dvojnásobným problémem pro Palestince. V první řadě, již od roku 1946 se Palestinci a další arabské státy řídili pravidly realismu. Totiž, pokud nesouhlasíme s mezinárodní normou, použitím síly vytvoříme vlastní realitu. Tento přístup je však dovedl do fáze, kdy těžiště síly už není na jejich straně, tudíž nemají možnost změnit status quo silou. Tomu samozřejmě napomohla i postupná změna pozic oněch arabských států, o které se Palestinci dříve opírali. Palestinci však nejsou schopni dostatečně upravit svoje požadavky a očekávání vzhledem k realitě 21. století. To je oním druhým problémem, který je částečně bezpochyby dán i hodnotovou a náboženskou dimenzí konfliktu.

Co jim tedy tento plán nabízí? Nabízí Palestincům vlastní demilitarizovaný stát, kterému se zavazují nejen Spojené státy americké dopřát ohromnou rozvojovou pomoc typu Marshallova plánu. Výměnou za omezení palestinských požadavků na návrat do hranic roku 1967, což realisticky viděno zkrátka není na pořadu dne, jim západní svět vybuduje state of the art infrastrukturu na vytyčeném území. Dojde k propojení území Západního břehu s Gazou tunelem. K tomu bude moci Palestina používat přístavní zařízení na území Izraele (Haifa a Ašdod). Enklávy obou národů, které vzniknou výměnou území, budou propojeny infrastrukturou s příslušnými státy. Plán však tvrdí, že 97% občanů zůstane na svém místě. Další poměrně perspektivní nabídkou je status tzv. Trojúhelníku.** Plán nastiňuje možnost dohody o předání tohoto území Palestincům. (Ibidem: 11-13)

Problematictější je poté otázka Pásma Gazy a Jeruzaléma. Plán implicitně počítá s ukončením režimu Hamásu, demilitarizací Gazy po vzoru zbytku palestinských území, přičemž teprve poté bude možné v této oblasti investovat a budovat palestinský stát.

„Znatelné zlepšení pro obyvatele v Gaze nenastane, dokud zde nebude klid zbraní s Izraelem, úplná demilitarizace pásma Gazy a vládnoucí struktura, která umožní mezinárodní komunitě bezpečně a klidně investovat, bez toho aniž by tyto investice byly zničeny případným budoucím konfliktem.“
(Ibidem: 13)

V teoretické rovině je to samozřejmě skvělá představa. V reálu to ovšem s největší pravděpodobností

znamená Hamás z Pásma Gazy vytlačit silou. Předpokládáme, že IDF by se tohoto úkolu dobrovolně zhostila, nicméně „mírový plán století“ by mohl zvážit i jiné alternativy. Nejsnazší se jeví zkrátka Pásmo Gazy z plánu vynechat, dokud tamní režim sám nepochopí, že i tento nedokonalý plán je lepší než vidina nekonečného konfliktu, humanitární krize obyvatel a téměř plné závislosti na Izraeli a mezinárodní komunitě.

Otázka Jeruzaléma je samozřejmě stálíci tohoto konfliktu. Abbásův výrok na adresu tohoto plánu jsme již výše zmiňovali, přičemž tato pozice Palestinců je dlouhodobě známa. Je však ospravedlnitelná? Plán jasně hovoří o Jeruzalému pod kontrolou Izraele, nicméně zároveň garantuje přístup všem, kdo přicházejí v míru a respektují víru ostatních. Zároveň je nepopíratelné, že Izrael projevil kompetenci město spravovat. Také by se nemělo zapomínat, že během jordánské okupace před rokem 1967 nebyli židé do města vpouštěni, což bylo v rozporu s dohodou o příměří z konce války o izraelskou nezávislost. Tento plán je tak poměrně vstřícný, přestože reflektuje status quo.

Finální částí plánu je velmi extenzivní výčet všech přístupů k budování nového moderního státu Palestina. Investice kapitálu do ekonomiky, lidských zdrojů, vzdělání apod. Součástí jsou i projekce a časové odhady růstu HDP, snižování nezaměstnanosti či chudoby. Bez Palestinců je to však pouhý sen, nikoliv palestinský sen. To nás vede k finálnímu verdiktu ohledně tohoto plánu. Největším problémem je status Gazy, tak jak jsme popisovali výše. Dále je problematické, jakým způsobem tato administrativa plán předkládá. Prezentovat „plán století“ bez jedné ze stran sváru není žádnou velkou výhrou. Nutno však podotknout několik postřehů. Zásadní změnou v 21. století je geopolitické pozadí konfliktu. Svět již není bi-polární a za Palestinci už dávno nestojí více či méně jednotný šik arabských států.

Saúdská Arábie, Bahrajn i Spojené arabské emiráty vyjádřily tichou podporu svou účastí na prezentaci Trumpova mírového plánu.⁵ Tyto státy samozřejmě realisticky hodnotí rovnováhu moci v regionu, přičemž hrozba Íránu je pro ně mnohem důležitější než otázka nebohých Palestinců, které využívaly jako pěšce ve studeno-válečné éře konfliktu. Státy jako Saúdská arábie a Izrael však už nějakou dobu v podstatě konají ve společném směru, přestože povaha jejich domácích režimů jim neumožňuje to veřejně přiznat, oba tvrdě pracují na omezování růstu moci Íránu.⁶

** Města Kafr Qara, Ar'ara, Baha al-Gharbiyye, Umm al Fahm, Qalansawe, Tayibe, Kafr Qasim, Tira, Kafr Bara and Jaljulia.

To nás vede k finální pointě. Palestinci si právoplatně stěžují, že mírový plán je příliš pro-izraelský. Bohužel však pouze odráží reálnou rovnováhu moci. Nikdo snad ani na chvíli nepochybuje, že kdyby byla situace opačná, Palestinci by se ho taktéž chopili. Autoři sice věří v důležitost mezinárodního práva, bohužel v tomto regionu nám historie ukazuje, že i tento koncept má své limity. Není se tak čemu divit, že je zde uplatňováno právo silnějšího. Dokud byla strana „týmu“ Palestina silnější, nikdo proti tomu nic nenamítal. Historie je však neúprosná a je nutno stavět na současném

3.1. Borrellova ofenzíva

Vzor mimořádného chování České republiky se potvrdil nad vývojem v první polovině roku 2020. Trumpova iniciativa k řešení konfliktu nemohla zůstat bez reakcí mezinárodního společenství. Jak už to u diplomacie bývá, plán přitáhl jako magnet řadu příznivců a odpůrců. Trumpův návrh vyvolal spoustu kontroverzí i na evropské půdě, což by ovšem samo o sobě až tak kuriózní nebylo, kdyby iniciativa znovu nerozehrála pokojnou partii Česko versus EU. Americký pokus o smíření přesně potvrdil náš názor na odlišné reakce ČR a Unie.

Zpočátku vše začalo nevinnou diplomatickou oťukávací. Palestinci jako mnoho dalších aktérů ihned odmítli Trumpův návrh, protože prý neúprosně favorizuje jen jednu stranu konfliktu, a to Izrael. V případě EU se měl poprvé šanci předvést nový Vysoký představitel Josep Borrell. Měl ukázat nejenom postoj k jedné veledůležité události, ale i představit budoucí vývoj pro vztahy s Izraelem, Palestinci a taktéž Spojenými státy. Z jeho pozice musel všechny zarazit, když hned po zveřejnění Trumpova plánu reagoval vesměs pozitivně na připravený mírový proces. Borrell se k iniciativě vyjadřoval velmi přátelsky, ba dokonce podotkl, že tento připravený projekt konečně realisticky přiměje obě strany konflikt ukončit.⁷ Vysoký představitel vlastně přivítal novou myšlenku americké administrativy, a dokonce to i prvně vypadalo na přeladění not unijní politiky.

Avšak jen o týden později Borrell zazdil veškeré pozitivní náznaky odlišné diplomacie EU k izraelsko-palestinskému konfliktu. Z ničeho nic se stáhl ze svého původního vyjádření a vytáhl do otevřené ofenzivy proti Trumpově plánu. Borrell měl na jednání Rady ministrů v úmyslu sehnat podporu členských států a společně iniciativu odsoudit. Zde ale tvrdě narazil

základu. Návrat o padesát a více let do minulosti již není možný. Přesto je Trumpův „Peace to prosperity“ překvapivě rozumným plánem, který by umožnil Palestincům mít vlastní stát. Klíčové nyní bude Palestince alespoň dostat ke stolu. Evropská unie by v tomto směru mohla sehrát svoji historickou roli v rámci konfliktu, jelikož jsme to právě my, kdo má nástroje a páky oproti Palestinské autoritě a režimu Hamásu v Gaze. Použití je k donucení Palestinců jednat se nám jeví jako alternativa hodná vyzkoušení.

na postoj České republiky a dalších pár evropských kolegů, kteří jakýkoliv pokus o jednotné odsouzení zastavili. Po boku Česka mělo podle dostupných zdrojů stát pět států včetně Maďarska, Rakouska a Itálie.⁸ Borrellův nápad tím byl zmařen, a Česko tak potvrdilo svou roli zastánce Izraele. Tím ale explicitně nepodpořilo Trumpův plán. Ministr zahraničí Tomáš Petříček byl vůči němu spíše skeptický:

„Já jsem rád, že po třech letech spekulací o tomto plánu aspoň víme, s čím Spojené státy přicházejí. Návrh jde proti proudu v řadě oblastí. Je v rozporu třeba s mezinárodními rezolucemi. Otázka je, jestli je to cesta k dvoustátnímu řešení.“⁹

Představa Spojených států o budoucnosti na Blízkém východě rovněž rozdělila českou politickou scénu, a proto se vláda zdržela otevřeného stanoviska. Zatímco například prezident Zeman plán vřele přivítal, bývalý ministr zahraničí Karel Schwarzenberg připojil svůj podpis ke kritickému dopisu 50 evropských států, kteří přirovnávají Trumpův plán k apartheidu.¹⁰ Precedent chování Česka na mezinárodní půdě se tím ale nevytratil. Právě naopak. I v příštích měsících vláda bránila Izrael na jednání EU a v mezinárodních organizacích. V únoru jsme se postavili za Izrael u Mezinárodního trestního tribunálu, kdy jsme se vyjádřili proti možnosti soudit Izrael za válečné zločiny proti Palestině, neboť podle slov z Černínského paláce, Palestina není svrchovaný stát.¹¹ Česká diplomacie tak zůstala konzistentní.

Chování představitelů Unie se taktéž potvrdilo, ale opět v negativním duchu. Ve chvíli, kdy Borrell neuspěl na Radě EU se snahou odsoudit Trumpův plán, rozhodl se vydat své vlastní prohlášení za Vysokého představitel EU. Borrell stejně jako jeho předchůdci

v této funkci začal s výkonem vlastní politiky, kterou se snaží činit politikou celé Evropy. Španělský politik ale bohužel nedosáhl ničeho jiného než opakovaného rozeštvávání vztahu s Izraelem. Jeho deklarační rozzuřila izraelského ministra vnitra, který na Twitteru napsal, že si Borrell krátce po převzetí úřadu vybral výhrůžný tón vůči Izraeli.¹² V prohlášení Borrell kritizoval, že nedošlo k rovnému vyjednávání mezi dvěma stranami, a rovněž se navezl do řešení jeruzalémské otázky. Ať už by byla jeho kritika oprávněná, či nikoliv, jde o způsob, jakým se vyhradil proti mírovému plánu. V Evropském parlamentu se poté o jeho deklaraci rozvířila debata. Poslanci z frakcí ECR, EPP nebo ID vyčítali Borrellovi, že svým prohlášením mluví za celou EU, na což Borrell zdůraznil, že se jedná čistě o jeho prohlášení jakožto Vysokého představitele.¹³ Borrell ovšem zjevně nepochopil svou funkci, neboť ze své pozice vyjadřuje stanoviska za celou Unii. V tisku následně kolovaly titulky, že Evropská unie odmítá Trum-

pův plán, k čemuž ovšem nedošlo. I když se jedná o většinu států, která nepodporuje Trumpovu „dohodu století“, ve světě to vypadá, jako by EU jednomyslně plán zavrhl.

Borrell potvrdil směr unijní diplomacie za poslední dvě dekády: snaha o vlastní zahraniční politiku a ofenzivní taktika vůči Izraeli. Podle nejnovějších událostí budou vztahy mezi EU a Izraelem ještě více napjaté. V unijních prostorách stále častěji zaznívají hlasy, jež mají sto chutí Izrael konfrontovat. Poté, co izraelský premiér Netanjahu na konci dubna slíbil anexi částí západního břehu Jordánu, čímž chce naplnit Trumpův mírový plán, chtěly některé evropské země (nejhlásitější Francie a Lucembursko) Izrael potrestat. Když se ale počátkem května jednalo na Radě EU o potenciálním uvalení ekonomických sankcí na Izrael, Česká republika se znovu židovského státu zastala.¹⁴

3.2. Článek tří ministrů aneb Jde česká diplomacie stále správným směrem?

Na počátku naší studie již bylo popsáno, že Česká republika není vůči Izraeli nekritickým partnerem. Nejednou dokázala, že se ozve, pokud jí na politice Izraele něco vadí. Na konci května ale přišel z české strany moment, který mohl česko-izraelským vztahům pěkně zavařit. Současný ministr zahraničí Tomáš Petříček za ČSSD a dva bývalí ministři zahraničí Lubomír Zaorálek (ČSSD) a Karel Schwarzenberg (TOP 09) společně napsali článek do deníku Právo s názvem „Co bude s Palestinou a izraelskou demokracií?“. Z hlediska zvoleného tónu se jedná o jednu z nejkritičtějších deklarácí vůči Izraeli od čelních představitelů. Podle autorů měl být text reakcí především na slíbenou anexi určitých částí Západního břehu Jordánu od premiéra Netanjahua. Ministři se v článku ostře vymezují vůči Trumpově plánu, který jde podle nich proti mezinárodnímu právu a Palestincům hrozí, že se stanou občany druhé kategorie. Zdůrazňují sice pokračování nadstandardního přátelství mezi Českem a Izraelem, ale text jako takový směřuje výtky vůči plánované izraelské politice.¹⁵

Iniciátoři tohoto článku se dopustili několika přešlapů. Hrátky s přirovnáním chystané anexe s osudem Československa ve 30. letech skutečně nesedí. Netanjahu stejně jako jeho koaliční partner Benny Ganz jen vyslovil úmysl dodržet Trumpovu dohodu, ke které se Izrael zavázal, že ji splní. Podle Trumpova plánu zóny C opravdu mají připadnout Izraeli. Zadruhé autoři

pochybují o budoucnosti demokracie v Izraeli, což nemá se zahraničními kroky nic společného. A za třetí takováto otevřená prohlášení mohla pouze Izrael zmást, ale efekt neměla žádný.

Byť tento dopis může působit jako závažné nabourání kontinuitní diplomacie České republiky, která stojí v protikladu vůči unijní, ale k přerušení zahraniční konzistence nedošlo. Zprvce všichni další aktéři z exekutivní složky okamžitě iniciativu tří ministrů odsoudili a doplnili, že se v žádném případě nejedná o změnu naší zahraniční politiky. Nejprve se proti článku rétoricky vymezil Miloš Zeman a obvinil autory, že poškozují vztahy s Izraelem. Dále jakékoliv pochybnosti o naší kontinuitě odvrátil premiér Andrej Babiš. Ten ihned v rozhovoru ujistil, že za zahraniční politiku odpovídá vláda jako celek.¹⁶

V neposlední řadě se do vlastních ministrů, a především stranických kolegů, pustil i předseda ČSSD a ministr vnitra Jan Hamáček, který dokonce článek nazval „průšvihem, jenž si ještě jeho ministři budou muset vyžehlit“.¹⁷ Exekutivní složka tedy nedovolila, aby článek tří představitelů dostal větší váhu a už vůbec ne, aby formuloval zahraniční politiku ČR.

Ministr Petříček se sice pokoušel vysvětlovat stejně jako spoluautoři, že se nejedná o žádné vybočení

Česka od našich původních pozic, ale proizraelské prostředí v naší zemi bylo silnější. Hned čtyři další bývalí státníci cítili výzvu z článku jako zradu Izraele. Jmenovitě Mirek Topolánek, Jan Kohout, Alexander Vondra a Cyril Svoboda zareagovali o pár dní později znovu v deníku Právo svým vlastním textem s názvem „Odmítáme podrážet Izrael“. Podle nich ministři zahraničí naprosto ignorovali druhou stránku komplexního konfliktu. Skoro vůbec nezmiňovali neochotu palestinské strany přijmout finální mírové řešení, jak už jim ho bylo nabízeno zhruba devětkrát. Navíc se tvrdě opřeli podlézání EU a Josepu Borrellovi, jenž není z neobyčejně přátelského vztahu s Izraelem nijak zvlášť nadšen.¹⁸

Aby toho nebylo na novinářskou přestřelku málo, publikovali ještě jeden článek bývalí velvyslanci v Izraeli. Diplomati Jiří Schneider, Michael Žantovský a Tomáš Pojar vypustili do prostoru spíše umírněnou úvahu nepřiklánějící se ani na jednu stranu sporu, ale zároveň jasně upozornili na fakt, že kdyby Izrael postupoval přesně podle kroků OSN, hrozila by mu jeho vlastní likvidace.¹⁹

Z hrozby změny naší zahraničně-politické orientace se tak stal mediální spor současných a bývalých státníků a diplomatů, který však nakonec zůstal uvnitř české politické scény. Z pohledu naší dlouholeté konzistence

je samozřejmě článek tří ministrů narušujícím elementem, ale jeho účinnost zůstala v omezení názoru tří ústavních činitelů. Ostatní aktéři zabránili tomu, aby došlo k jakémukoliv posunu.

Paradoxně vzato tato článková aféra ukázala, jak veledůležitý význam pro nás Izrael má. Nejen že ostatní hráči ve výkonné moci okamžitě ubezpečili, že svou pozici neměníme, ale i zákonodárny sbor ihned zahájil debatu o předmětném článku. Poslancům kromě jiných bodů v článku vadilo, že pokud chtěli tři jmenovaní kritizovat Izrael, měli to učinit soukromě za zavřenými dveřmi.

Největší rozhořčení dali najevo poslanci z ODS, konkrétně Jana Černochová a předseda Petr Fiala. Konkrétně Petr Fiala se obul do levicového idealismu v otázce mírového procesu na Blízkém východě lehce prezentovaného v onom článku a hlavně v současné diplomacii EU:

„Kdyby Izrael poslouchal ty dobré rady levicových a jiných intelektuálů a politiků ze Západu, tak už dávno ten stát neexistuje. Kdyby poslouchali většinou vůli Organizace spojených národů, tak už ten stát dávno neexistuje... Ten, kdo opravdu drží mír na Blízkém východě, je stát Izrael.“²⁰

Detailněji se Poslanecká sněmovna zabývala článkem tří ministrů 17. června 2020, kdy se opět osvědčila jako tichý strážce Izraele. Pro to, aby sněmovna podpořila usnesení, v němž potvrdí roli Izraele jakožto klíčového partnera, se vyjádřil i ministr vnitra Hamáček.²¹ Tím ještě jednou ukázal, že publikovaný článek tří ministrů nemá v zahraniční politice své místo. Návrh zařazení bodu připravil poslanec za hnutí ANO Miroslav Janulík a finální znění usnesení za zahraniční výbor představila Monika Červíčková rovněž z hnutí ANO. Sněmovna při schvalování usnesení prokázala známou jednotu a návrh byl schválen téměř jednomyslně jako celek. Ani jeden poslanec nehlasoval proti. Díky tomuto usnesení Poslanecká sněmovna potvrdila Izrael jako strategického partnera a vyjádřila naději, že „zveřejnění předmětného společného prohlášení nenarušilo vztahy mezi Českou republikou a Státem Izrael“.

Komora schválila ještě jeden bod, který by z pohledu mírového procesu mohl být pro českou zahraniční politiku přelomový. Poslanci hlasovali zvláště o návrhu, že Česká republika vyjadřuje podporu mírové iniciativě Spojených států, neboť „má potenciál dát blízko-východnímu mírovému procesu novou dynamiku, jež povede k obnovení přímých jednání obou stran“. Návrh získal rovněž podporu napříč politickým spektrem

kromě Pirátů a KSČM. Výzvou poslanci požadují, aby byl mírový proces odstartován na nových základech a nikoliv na starých rezolucích OSN, které už navíc postrádají svůj smysl v nalezení dvoustátního řešení. Zákodárci tím dávají velký impuls vládě, aby přetvořila svou koncepci a soustředila se na nový vyjednávací základ pro dvoustátní řešení.

Za gesto Poslanecké sněmovny poté děkoval předseda Knesetu Jariv Levin. V dopise předsedovi sněmovny Radku Vondráčkovi napsal, jak moc si váží současné podpory dolní komory, zvláště v době, kdy Izrael čelí tlaku mezinárodního společenství.²² Tento děkovný dopis nechtě je tedy ryzím důkazem, že nadstandardní vztahy mezi Izraelem a Českou republikou pokračují.

V závěru celé kapitoly je podstatné sdělit, že česká diplomacie jde navzdory tomu, kdo zrovna sedí u vlády, správným směrem. Zůstává sice pravdou, že sociální demokracie bude mít obecně vždy větší sklony zastávat se Palestiny, ale v porovnání s unijními levicovými stranami si alespoň v zákonodárné moci ponechá pro-izraelský postoj. Článek tří ministrů je proto třeba brát pouze jako jistý úlet, jenž zamával s českou veřejností. Nicméně Česká republika rozhodně Izrael ani naději v mírový proces neopustila.

ZÁVĚR

V tabulce na následující straně je možno sledat odchylky v hlasování u konkrétních rezolucí OSN, kde se česká strana rozhodla zdržet se hlasování nebo hlasovat proti.^{***}

Z našeho exkurzu hlasováním za posledních třicet let vyplývá, že česká zahraniční politika v otázkách izraelsko-palestinského konfliktu nemá jednostranný charakter, ale kontinuálně sleduje tři cíle: 1. mírový proces, 2. nadstandardní vztahy s Izraelem a zároveň 3. loajalitu k partnerům v Evropské unii. V praxi se ČR po celou dobu snaží tyto zájmy vyvažovat a realisticky mezi nimi balancovat. Důvod tohoto manévrování je dán třemi hluboce zakořeněnými faktory:

Zprv je to obecně známé nadstandardní vztahy s Izraelem, sahající až do dob první republiky. Snad v žádném jiném evropském státě neexistuje napříč politickým spektrem v postoji vůči Izraeli taková shoda jako v Česku. Počínání českého státu vůči Izraeli však není možné označit za slepou obhajobu všech činů, které Izrael podnikne.

Zadruhé náš postoj k celému střetu spoluutváří dlouhodobá snaha o roli konstruktivního pomocníka a cíl dokončit mírové řešení mezi Izraelci a Palestinci. Česko se už od svého založení snaží o vyváženou politiku respektující jak právo Palestiny na vlastní stát, tak i izraelskou ostražitost v bezpečnostní politice. Z toho důvodu není naše politika jednostranná a nekritická. Jak jsme již výše několikrát prokázali, Česká republika se neostýchá vystoupit proti Izraeli, pokud jeho kroky považuje za nesprávné.

A za třetí se jedná o, Kissingerovými slovy, „umění diplomacie“. Čelní představitelé ČR jsou si vědomi, že se nacházíme v Evropské unii, a tím pádem bereme ohledy i na pozice mezinárodních kolegů. Česko tak podpořilo řadu projektů a iniciativ, které vzešly z EU. Téma Izraele navíc není používáno jako zárodek pro konflikty na unijní úrovni – Česko rozhodně nijak nepoškozuje spolupráci evropských států.

Shrnuto, Česká republika v konfliktu „stojí nohama na zemi“. Máme za to, že v tak složitém procesu, jakým je arabsko-židovský konflikt, se tato strategie zatím nejvíce osvědčuje jakožto politický princip umění možného.

Zároveň jsme v naší zahraniční politice mohli postřehnout, že se Poslanecká sněmovna hodlá v posledních letech častěji vyjadřovat k otázkám ohledně Izraele a Palestiny. Usnesení ukázala, že drtivá většina poslanců chce bránit Izrael, pokud je na něj křivě útočeno. Dolní komora se tím stává naprostým kontrastem vůči Evropskému parlamentu, který se nachází na zcela opačné dráze.

Evropská zahraniční politika je na druhou stranu sama o sobě velmi složitá, a blízkovýchodní situace tuto komplikovanost naplno odhaluje. Dostupná data nicméně umožňují definovat určité kontury unijní motivace. Zprv je to jistá snaha chránit slabšího, v tomto případě Palestince, proti agresorovi, jimž je podle Unie Izrael. Mírový proces je v této otázce druhotný, byť to tak na první pohled nemusí působit. Ramalláh si u představitelů EU postupem času získal čím dál větší pozornost.

^{***} Tabulka na základě datasetu hlasování OSN (Voeten et al. 2009), použita data pro EU28 od roku 1993, seskupeno dle nejvyšší shody v hlasování.

Tab. 1: Hlasování o vybraných rezolucích VS OSN

Rok hlasování	1995	1995	2001	2003	2012	2017
Číslo rezoluce	R/49/132	R/50/129	R/56/36	R/58/99	R/67/19	A/RES/ES-10/19
Jádro rezoluce	Odsouzení okupace	Odsouzení okupace	Podpora madridským mírovým rozhovorům	Odsouzení Izraele za počínání na okupovaných územích	Statut Palestiny jako nečlenský stát OSN	Status Jeruzaléma, odsouzení jednostranných uznání za hlavní město Izraele
Belgie	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro
Finsko	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro
Francie	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro
Irsko	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro
Itálie	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro
Kypr	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro
Bulharsko	Pro	Pro	Pro	Pro	Zdržel	Pro
Dánsko	Pro	Pro	Zdržel	Pro	Pro	Pro
Litva	Pro	Pro	Pro	Pro	Zdržel	Pro
Estonsko	Pro	Nepřítomen	Zdržel	Pro	Zdržel	Pro
Německo	Pro	Pro	Zdržel	Zdržel	Zdržel	Pro
Maďarsko	Pro	Zdržel	Zdržel	Pro	Zdržel	Zdržel
Česká republika	Zdržel	Zdržel	Zdržel	Zdržel	Proti	Zdržel
Rumunsko	Pro	Zdržel	Zdržel	Pro	Zdržel	Zdržel
Polsko	Pro	Zdržel	Zdržel	Pro	Zdržel	Zdržel
Lotyšsko	Nepřítomen	Zdržel	Zdržel	Pro	Zdržel	Zdržel
Chorvatsko	Zdržel	Zdržel	Pro	Pro	Zdržel	Zdržel
Velká Británie	Pro	Pro	Zdržel	Zdržel	Zdržel	Pro
Nizozemsko	Pro	Pro	Zdržel	Pro	Zdržel	Pro
Norsko	Pro	Pro	Zdržel	Pro	Pro	Pro
Slovensko	Pro	Pro	Pro	Pro	Zdržel	Pro
Slovinsko	Pro	Pro	Pro	Pro	Zdržel	Pro
Lucembursko	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro
Portugalsko	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro
Rakousko	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro
Řecko	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro
Španělsko	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro
Švédsko	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro	Pro

Jako hlavní problém unijní zahraniční politiky vidíme způsob jejího provádění. Silný hlas si tu vydobyly instituce, které si vytvářejí vlastní představu o ideálních cílech, aniž by vždy reflektovaly pozice členských států. Tyto instituce poté reprezentují postoje EU jako celku, které ovšem neodrážejí skutečnou realitu.

Zejména Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku cloumá s diplomacií, jak to zrovna jemu připadá vhodné. Představitelé této instituce poté svými prohlášeními zbytečně vztahy s Izraelem poškozují. Další velkou chybou Evropské unie je fakt, že tuto pozici vždy zastávali členové levicových stran. Jejich konání pak odpovídá ideologiím, jež nemají o Izraeli nejvřelejších mínění.

Průlom v zahraniční politice EU, který můžeme zaznamenat už na začátku 70. let, rozhodně není černobílý

příběh. Evropská unie v rámci arabsko-židovského konfliktu podnikla nemálo pozitivních kroků a přispěla k velkému rozvoji spolupráce s Izraelem (viz například založení Evropsko-středomořského partnerství). Kritiku však směřujeme na zahraniční politiku EU a její celkovou taktiku. Ta nepomáhá mírovému procesu, ale spíše dotuje jednu ze stran a ohrožuje dobré vazby k té druhé. Při finálním porovnání vidíme dvě absolutně odlišné, nekompatibilní cesty. Zatímco Česko se profiluje realistickou politikou se zřetelnými zájmy, Evropská unie reprezentuje mezinárodní idealismus. Může to být určité varování, pokud by mělo dojít ke kompletní federalizaci zahraniční politiky na unijní úrovni. Takový krok by se nepochybně dotkl české strategie a našich vztahů s Izraelem. Proto pokládáme za důležité, aby si Česká republika zachovala suverénní, co nejvolnější zahraniční politiku.

DOPORUČENÍ PRO ČESKOU A EVROPSKOU POLITIKU

Aby se česká pozice dostala do popředí, musí bojovat na několika místech současně. Nejprve musí zabránit jakémukoliv rozšiřování pravomocí EU v otázce zahraniční politiky.

Dále musí Česko pokračovat ve vytváření koalic s ostatními zeměmi. Na Valném shromáždění OSN musíme nadále bránit Izrael a hlasovat proti rezolucím, které by na našeho spojence neférově útočily, jak tomu bylo již mnohokrát. Na úrovni OSN je ale evropský formát při celkovém počtu zemí poněkud zanedbatelný, proto by svou pozornost měla ČR koncentrovat do EU samotné.

Největší shodu v kontroverzních otázkách máme zejména s členy Visegrádské skupiny, Německem či Británií, případně pobaltskými státy. Právě s těmito zeměmi dává smysl zahraniční politiku koordinovat. Do budoucna bude hrát roli schopnost sjednotit pozice V4 a Pobaltí. Kooperace s Německem a Nizozemskem by mohla pomoci tuto spolupráci zefektivnit a ČR by se také mohla dostat ze stínu „východoevropských rebelů“.

V nejlepším případě by Česká republika zároveň mohla sehrát roli při udržování transatlantické vazby v době, kdy německo-americké vztahy jsou spíše chladnější.

Role EU by se měla omezit na humanitární pomoc konkrétním obětem konfliktu, a nikoliv plošné dotování jedné ze stran sporu. Měli bychom tedy usilovat o přenastavení evropských institucí a brzdit jejich motivaci tvořit vlastní zahraniční politiku. To je další krok, ke kterému potřebujeme efektivní budování zájmových koalic. V návaznosti na poslední události ohledně mírového plánu americké administrativy bychom

zároveň doporučili EU zvážit, zda by nemohla použít svůj vliv u Palestinské autority a přimět je k jednání s Izraelci. „Peace to Prosperity“ může být v dohledné době jediným potenciálním průlomem v otázce tohoto konfliktu, bohužel jedna ze stran prozatím tvrdošíjně odmítá usednout k jednacímu stolu.

V naší studii jsme dokázali, že česká zahraniční politika jde ruku v ruce s realismem. Určitě se zde ovšem vytvořil nový prostor pro jistou úpravu, která by mohla pomoci k větší čitelnosti naší strategie. Tím, že Spojené státy představily nový mírový plán, vzniká možnost pro Česko otevřeně se připojit k této iniciativě a začít budovat dvoustranné řešení na jiném půdorysu. Nechceme v žádném případě říci, že Trumpův plán je dokonalý. V předchozích kapitolách jsme naznačili, že náčrt z Bílého domu má v sobě pár nedostatků, které mohou blokovat těžce dosažitelný smír. Stejně je ale z akademického pohledu nutné podotknout, že historie nám dlouho ukazuje, jak staré rezoluce OSN nefungují. Rezoluce č. 242 počítá s tím, že Izrael opustí celý Západní břeh a Jeruzalém se stane mezinárodním městem. Po předchozích zkušenostech Izraele, kdy se v mírovém procesu zachoval velmi vstřícně a za to ho na oplátku čekalo útočné vzepření Palestinců, již stejnou chybu učinit nechce. Když Izrael vyklidil Gazu, chopilo se zde moci teroristické hnutí Hamás, které dodnes odpaluje rakety na izraelské obyvatelstvo. Proto se nechce dopustit podobného omylu na Západním břehu. Evropská unie často kritizuje Izrael za aktivity za tzv. zelenou linií, protože prý neumožňují vznik palestinského státu. Přitom nechápe, že tyto počiny jako výstavba bezpečnostní bariéry jsou důležitým prvkem v obranné strategii Izraele. Jakékoliv uvolnění politiky Izraele v této oblasti může znamenat ohrožení bezpečnostní otázky židovského státu.

Tohle vždy Česká republika chápala. Amerika nyní přišla s plánem, který by mohl zajistit bezpečnostní kritéria pro Izrael a Jeruzalém a rovněž konečně postavit na nohy samotný palestinský stát s veškerou finanční pomocí. Palestinci samozřejmě mají právo na výhrady vůči Trumpově plánu, ale měli by se rozhodnout, zda chtějí konečně po desetiletích bojů vybudovat na Blízkém východě vlastní stát nebo neustále pokračovat v revoltě vůči Izraeli. Židovský stát prokázal již v roce 1947 svou ochotu jednat o dvoustátním řešení, ale Palestinci všechny možnosti OSN smetli ze stolu. Mnoho premiérů Izraele (nejvíce asi Ehud Barak) měli zájem nalézt kompromis, aby obě dvě strany mohly vedle sebe žít v míru. Izraelská strana učinila od roku 1948 mnoho ústupků, aby ukončila násilí mezi Židy a Araby. Teď se domníváme, že je řada na palestinské straně ukázat racionalitu a hlavně ochotu jednat.

Svým posledním usnesením Poslanecké sněmovny se vládě nabízí připojit se k podpoře nového mírového procesu. I my vyzýváme současnou vládu i příští administrativy, aby se odpíchny od starých rezolucí OSN, které ani po desetiletích nedokázaly přiblížit dva státy ke smíru. Následující vlády by měly v zahraničně-politické koncepci zahrnout Trumpův plán jako výchozí bod k dvoustátnímu řešení místo rezolucí OSN, které nic neřeší.

Mírový proces se zasekl a potřebuje nový náboj. Proto doporučujeme našim aktérům v zahraniční politice, aby tuto skutečnost vnímali.

Dále apelujeme na současnou vládu, aby dostála svým slibům a přesunula českou ambasádu do Jeruzaléma. Česká republika tím posílí své přátelství k Izraeli a ukáže, že stojí za návrhem, aby se Jeruzalém stal nedělitelným hlavním městem Izraele.

Při pohledu na současné konání Vysokého představitele, je možné očekávat větší konfrontaci EU a Izraele. Přičteme-li k tomu atmosféru týkající se některých zemí na Radě ministrů, vztahy mezi Uníí a Izraelem se mohou ocitnout na bodu mrazu. Země jako Lucembursko nebo Francie volají dokonce po ekonomických sankcích. Z toho důvodu je nesmírně důležité, aby Česká republika nadále hájila Izrael i přes početní val zemí s protiizraelskou pozicí. Dále by naše vláda neměla tak lehce dopustit při příštím výběru Vysokého představitele, aby toto křeslo získal zástupce levicové strany a zřetelné antiizraelské nálady. Naše vláda musí ukázat, že v Evropské unii máme slovo a nesmíme dopustit, aby jedna z nejsilnějších pozic v Evropské komisi náležela někomu, kdo jde proti českým zájmům.

ZDROJE A LITERATURA

1 EVROPSKÉ OBRATY VERSUS STABILNÍ PŘÁTELSTVÍ

- 1 Khader, B., 2014: *The European Union and the Palestinian question (1957-2014): The performance-expectation gap. Rivista Di Studi Politici Internazionali*, 81(3 (323)). Dostupné online na: www.jstor.org/stable/43580710
- 2 Svoboda, Vítek a Novák, Ondřej, 28/5/2018, „Před 70 lety zachránilo Československo nekvalitními letadly Izrael. Letci se učili od našich pilotů.“ Český rozhlas Plus. Dostupné online na: <https://plus.rozhlas.cz/pred-70-lety-zachranilo-ceskoslovensko-nekvalitnimi-letadly-izrael-letci-se-7228841>
- 3 Velvyslanectví Státu Izrael v České republice. 2019. „Vzájemné vztahy.“ Dostupné online na: <https://embassies.gov.il/Praha/Relations/Pages/Bilateral-Treaties-and-Agreements.aspx>
- 4 Bureš, 2004: *Česká zahraniční politika vůči Středomoří a Blízkému východu*. In Pick O, Handl - V. (eds.) 2004. *Zahraníční politika České republiky, 1993–2004. Úspěchy, problémy a perspektivy*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, str. 126
- 5 Kovanda, K., 1995: *Česká zahraniční politika. Česká republika v Radě bezpečnosti OSN*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1997, str. 66
- 6 Čejka In. *Zahraníční politika České republiky vůči státu Izrael a palestinské národní samosprávě.*– str. 11–23. BALÍK, Stanislav, PŠEJA, Pavel, ed. *Zahraníční politika České republiky vůči zemím Blízkého Východu, Zakavkazska a Střední Asie*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2001
- 5 *gap. Rivista Di Studi Politici Internazionali*, 81(3 (323)), nuova serie, 335–365. Dostupné online na: www.jstor.org/stable/43580710
- 5 Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, „Zahraníční politika České republiky“: Data 3/2008
- 6 Palestinský prezident Mahmúd Abbás nejprve usiloval o uznání plného členského statusu v OSN. Poté se spojil s realističtější návrhem. In Čejka, M. 2013: *Izrael a Palestina*, Barrister & Principal, 3. vydání, Brno 2013, str. 291
- 7 Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Prohlášení MZV k hlasování o palestinské státnosti ve VS OSN. 29/11/2012 Dostupné online na: [https://www.mzv.cz/vilnius/cz/zpravy_a_udalosti/prohlaseni_mzv_k_hlasovani_o_palestinske\\$1325.html?action=setMonth&year=2019&month=9&day=1](https://www.mzv.cz/vilnius/cz/zpravy_a_udalosti/prohlaseni_mzv_k_hlasovani_o_palestinske$1325.html?action=setMonth&year=2019&month=9&day=1)
- 8 United Nations, Department of Public Informations, *General Assembly Votes Overwhelmingly to Accord Palestine 'Non-Member Observer State' Status in United Nations*. GA/11317, 29 November 2012. Dostupné online na: <https://www.un.org/press/en/2012/ga11317.doc.htm>
- 9 Tamtéž
- 10 Tamtéž
- 11 Kulidakis, T. 19/2/2019. *Odvolaný summit V4, Izrael a antisemitismus*. iROZHLAS.cz. Dostupné online na: https://www.irohlas.cz/komentare/holokaust-polsko-izrael-v4-visegradska-ctyrka-skupina-komentar_1902191525_ako

2 KLÍČOVÁ TÉMATA BLÍZKOVÝCHODNÍHO KONFLIKTU

- 1 Kovanda, K., 1995: *Česká zahraniční politika. Česká republika v Radě bezpečnosti OSN*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1997, str. 65
- 2 Security Council UN Resolution S/RES/904. *Measures to guarantee the safety and protection of the Palestinian civilians in territories occupied by Israel* (18 March 1994). Dostupné online na: <http://unscr.com/en/resolutions/904>
- 3 Foberová, Jana, 2013: *Česká zahraniční politika vůči Izraeli v letech 1989 – 2012*. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, str. 56
- 4 Khader, B., 2014: *The European Union and the Palestinian question (1957-2014): The performance-expectation*
- 12 Evropská unie: Evropský parlament, Usnesení Evropského parlamentu o uznání palestinské státnosti. RC-B8-0277/2014. 10/12/2014. Dostupné online na: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-8-2014-0309_CS.html
- 13 Aktuálně. cz. 22/9/2011. *Postavme se proti uznání Palestiny, žádá i část ČSSD*. <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/postavme-se-proti-uznani-palestiny-zada-i-cast-cssd/r-i:article:715064/>
- 14 Europäisches Parlament. *Sitzungsdokumente 1967-1968. Bericht. Entschliessung über die Lage im Nahe Osten. Nr. 126/24*
- 15 European Parliament. 1996 Resolution A4-0351/96. *Resolution on the Middle East peace proces*: <https://>

- www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?reference=A4-1996-0351&type=REPORT&language=EN&redirect
- 16 European Parliament. 1997. Resolution on Israel's policy of new settlement and the peace process in the Middle East: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:1997:115:FULL&from=EN>
 - 17 European Parliament. 2000. Declaration on the Israeli-Palestinian conflict: <https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fNONSG-ML%2bWDECL%2bP5-DCL-2000-0015%2b0%2bDOC%2bPDF%2bV0%2f%2fEN>
 - 18 European Parliament. 2014. Recognition of Palestine statehood (vote): https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/PV-8-2014-12-17-ITM-010-22_EN.html
 - 19 European Parliament. 2014. Recognition of Palestine statehood (debate): https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2014-12-17-ITM-011-22_EN.html
 - 20 Tamtéž
 - 21 European Parliament. History of the Delegation for relations with Palestine (DPAL): <https://www.europarl.europa.eu/delegations/en/dpal/about/history>
 - 22 European Parliament. 2010. European Parliament resolution of 17 June 2010 on the Israeli military operation against the humanitarian flotilla and the Gaza blockade: <https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fTEXT%2bTA%2bP7-TA-2010-0235%2b0%2bDOC%2bXML%2bV0%2f%2fEN&language=EN>
 - 23 European Parliament. Members DPAL: <https://www.europarl.europa.eu/delegations/en/dpal/members>
 - 24 Kuwait News Agency. 2019. MEP: Israeli settlements are „war crimes“: <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2836452&language=en>
 - 25 Tamtéž
 - 26 Deveci, Mustafa. 2018. Israel ruining its own reputation: EU Parliament member. Anadolu Agency: <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/israel-ruining-its-own-reputation-eu-parliament-member/1260205>
 - 27 European Parliament. D-IL – EP Resolutions: <https://www.europarl.europa.eu/delegations/en/d-il/documents/ep-resolutions>
 - 28 European Parliament. 2015. European Parliament resolution of 10 September 2015 on the EU's role in the Middle East peace process: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2015-0318_EN.html
 - 29 Sanchez, R., 16/5/2019. Hamas thanks Jeremy Corbyn for message at pro-Palestinian rally. The Telegraph. Dostupné online na: <https://www.telegraph.co.uk/news/2019/05/16/hamas-thanks-jeremy-corbyn-message-pro-palestinian-rally/>
 - 30 Castle, Stephen. 2004. Solana denies holding secret talks with Hamas. The Independent: <https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/solana-denies-holding-secret-talks-with-hamas-22012.html>
 - 31 Vucheva, Elitsa. 2005. EU says Israeli barrier is illegal. EUobserver. <https://euobserver.com/foreign/19547>
 - 32 Reuters. 2009. EU's Solana calls for UN to recognise Palestinian state: <https://www.reuters.com/article/idUSLC616115>
 - 33 Ahren, Raphael. 2013. EU foreign policy chief wants settlement goods labeled. The Times of Israel: <https://www.timesofisrael.com/eu-foreign-policy-chief-wants-settlement-goods-labeled/>
 - 34 Waterfield, Bruno. 2012. Toulouse school shootings: Israel demands Baroness Ashton resign after she compares incident to Gaza. The Telegraph: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/9155477/Toulouse-school-shootings-Israel-demands-Baroness-Ashton-resign-after-she-compares-incident-to-Gaza.html>
 - 35 Johnson, Daniel. The EU's foreign policy chief is a lightweight. Standpoint: <https://standpointmag.co.uk/issues/may-2016/overrated-may-2016-daniel-johnson-federica-mogherini-eu-foreign-policy/>
 - 36 European Neighbourhood Instrument (ENI). Aktualizováno : 18/12/2019. Dostupné online na: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/glossary/e/european-neighbourhood-investment
 - 37 Přímá podpora Evropské unie pro Palestinskou samosprávu. Evropský účetní dvůr, 2013. Dostupné na: https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/sr13_14/sr13_14_cs.pdf
 - 38 EU open data portal – DG near assistance Palestine/Israel 2020 Dostupné na: <https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset>
 - 39 Úřední věstník EU. Rozhodnutí rady (SZBP) 2019/1341. 8/8/2019. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019D1341&from=en>
 - 40 Jerusalem Institute of Justice. The EU's Schizophrenic Position on Hamas (str. 7). 4/2018 . Dostupné na: <https://ijj.org/wp-content/uploads/2018/04/Hamas-and-the-European-Union-1.pdf>
 - 41 House of Lords: European Union Committee. The EU and the Middle East Peace process: Volume 2: Evidence (str. 138). 24/7/2007
 - 42 Evropská komise. COMMISSION DECISION of on the financing of humanitarian operations from the general budget of the European Communities in the Middle East. 2008. Dostupné na: https://ec.europa.eu/echo/files/funding/decisions/2008/middle_east_01000_en.pdf
 - 43 Mukhimer, Tariq. 2013. Hamas Rule in Gaza: Human Rights under Constraint (str. 88). Palgrave Pivot.
 - 44 NGO Monitor. Documenting Missing Dimensions in UN and NGO Investigations of the Gaza Conflict (str. 50) (Edited by G. Steinberg and A. Herzberg). 2015. Dostupné na: http://www.ngo-monitor.org/nm/wp-content/uploads/2015/06/2014_Gaza_Conflict.pdf#page=50
 - 45 Almadhoun, Hani. Not For Profit: How Hamas Sabotages the Gaza Charities. Huffington Post 30/5/2010. Dostupné na: https://www.huffpost.com/entry/not-for-profit-how-hamas_b_518386?guccounter=2
 - 46 NGO Monitor. Documenting Missing Dimensions in UN and NGO Investigations of the Gaza Conflict (str. 59) (Edited by G. Steinberg and A. Herzberg). 2015. Dostupné na: http://www.ngo-monitor.org/nm/wp-content/uploads/2015/06/2014_Gaza_Conflict.pdf#page=59
 - 47 CBC. 3/10/2004. Canada looking at UN agency over Palestinian connection. Dostupné na: <https://www.cbc.ca/news/world/canada-looking-at-un-agency-over-palestinian-connection-1.506576>

- 48 Entous, Adam. 5/5/2008. EXCLUSIVE-Gaza headmaster was Islamic Jihad "rocket-maker". REUTERS Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/idUSL05686115>
- 49 Miller, Elhanan. 11/2/2014. Hamas bashes UNRWA's human rights curriculum. The Times of Israel. Dostupné na: <https://www.timesofisrael.com/hamas-bashes-unrwa-was-human-rights-curriculum/>
- 50 European Commission 30/4/2019. The EU mobilises additional €22 million in aid to Palestinians. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_19_2341
- 51 Ahren, Raphael. 6/5/2020. Israel fumes after EU says Palestinian terror supporters can still get funds. Dostupné na: <https://www.timesofisrael.com/israel-fumes-after-eu-says-palestinian-terror-supporters-can-still-get-funds/>
- 52 Ministerstvo zahraničních věcí. Humanitární pomoc. 2020. Dostupné na: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvoja_spoluprace/humanitarni_pomoc/index.html
- 53 European parliament. Report on the Middle East peace process. 4/10/1996. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?reference=A4-1996-0351&type=REPORT&language=EN&redirect>
- 54 Ministerstvo zahraničních věcí. Plán ZRS ČR 2018. Dostupné na: https://www.mzv.cz/file/2479767/Plan-ZRS2018_2020_cesky.pdf
- 55 Česká rozvojová agentura. PP-2019-113-SO-25010. 2019. Dostupné na: <http://www.czechaid.cz/projekty/realizace-predvadeciho-a-experimentalniho-centra-recyklacni-technologie-spolocnosti-lavaris-s-r-o-v-palestine-vcetne-instalace-a-zprovozneni-recyklacni-linky-navyrobu-stavebnich-suchych-smesi-z-odp/>
- 56 BBC. 11/11/2015. EU sets guidelines on labelling Israeli settlement goods. Dostupné online na: <https://www.bbc.com/news/world-europe-34786607>
- 57 Beaumont, P.: 11/11/2015. EU issues guidelines on labelling products from Israeli settlements. The Guardian. Dostupné online na: <https://www.theguardian.com/world/2015/nov/11/eu-sets-guidelines-on-labelling-products-from-israeli-settlements?fbclid=IwAR3XzfPIYT-VzTxM9td4Wub9I9i0p1zidk4sAxRGkRFFQ0Pfl-42RVi-dBBmk>
- 58 Zbavitelová, G., 14/11/2019: Členské státy EU už nesmějí označovat zboží z židovských osad za izraelské. Český rozhlas Plus. Dostupné online na: <https://plus.rozhlas.cz/gita-zbavitelova-clenske-staty-eu-uz-nesmeji-oznacovat-zbozi-z-zidovskych-osad-8109509>
- 59 Tamtéž
- 60 Idnes. cz. 22/10/2019. Sněmovna odsoudila antisemitismus, odmítla výzvy k bojkotu Izraele. Dostupné online na: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/snemovna-antisemitismus-izrael-usneseni.A191022_163907_domaci_kop
- 61 Poslanecká sněmovna České republiky. 2015. Stenoprotokoly. 36. schůze: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/036schuz/s036392.htm>
- 62 Tamtéž
- 63 Poslanecká sněmovna České republiky. 2016. Stenoprotokoly. 50. schůze <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/050schuz/s050058.htm>
- 64 Pražský deník.cz. 2014. Prahou prošel protestní pochod na podporu Palestinců z Pásmu Gazy: https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/prahou-prosel-protestni-pochod-na-podporu-palestincu-z-pasma-gazy-20140814.html
- 65 Poslanecká sněmovna České republiky. 2016. Stenoprotokoly. 50. schůze <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/050schuz/s050058.htm>
- 66 Poslanecká sněmovna České republiky. 2019. Hlasování. 35. schůze <https://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?g=71241&l=cz>
- 67 European Commission. *European Council meeting – Conclusions* 14/12/2017: <https://www.consilium.europa.eu/media/32204/14-final-conclusions-rev1-en.pdf>
- 68 Mogherini, Federica, 06/12/2017. Dostupné online na: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/36910/statement-hrvp-federica-mogherini-announcement-us-president-trump-jerusalem_en
- 69 United Nations, Department of Public Informations, General Assembly Overwhelmingly Adopts Resolution Asking Nations Not to Locate Diplomatic Missions in Jerusalem. GA/11995. 21 December 2017. Dostupné online na: <https://www.un.org/press/en/2017/ga11995.doc.htm>
- 70 Lidovky.cz. 12/9/2018. Vznik Českého domu bude předcházet přesunu ambasády do Jeruzaléma. Dostupné online na: https://www.lidovky.cz/svet/ceska-ambasada-v-izraeli-se-bude-presouval-do-jezulema-dohodli-se-na-tom-nejvyssi-ustavni-cinitele.A180912_162945_ln_zahranici_ele

3 MÍREM K PROSPERITĚ?

- Jervis, Robert et al. 2018. Chaos in the Liberal Order: The Trump Presidency and International Politics in the Twenty-First Century. Columbia University Press. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/10.7312/jerv18834?refreqid=excelsior%3A05a203d5ba894b-c350bd5fcc4cc4b45e>
- Landler, Mark. 26/1/2020. Trump's Mideast Plan Is Seen Mainly as an Election Lift for Netanyahu. The New York Times. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2020/01/26/world/middleeast/trump-netanyahu-middle-east-plan.html>
- Fahmy, Omar. 1/2/2020. Palestinians cut ties with Israel, U.S. after rejecting peace plan. Reuters. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/us-israel-palestinians-security/palestinians-cut-ties-with-israel-us-after-rejecting-peace-plan-idUSKBN1ZV3PO>
- White House. 2020. Peace to Prosperity (str. 4) Dostupné na: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2020/01/Peace-to-Prosperity-0120.pdf>
- Najjar, Farah. 31/1/2020. Why are Arab states 'divided' in the face of Trump's plan? Al Jazeera. Dostupné na: <https://www.aljazeera.com/news/2020/01/arab-states-divided-face-israeli-plan-200130190515337.html>
- Kissinger, Henry. 2015. World Order (str. 142-143). Penguin books
- The Arab Weekly. 2020. Europe divided on Trump's Deal of the Century: <https://the arabweekly.com/europe-divided-trumps-deal-century>
- Staff, Toi. 2020. 6 countries block EU resolution that would have condemned Trump plan, annexation. The Times of Israel: <https://www.timesofisrael.com/eu-re>

- portedly-blocked-from-resolution-condemning-trump-plan-annexation/?fbclid=IwAR2Q_PS6f1Tb-vg0qKBZa-7NeYH7GemfOZPT3JOecks00_VaNh433uDc1tig
- 9 EuroZprávy.cz. 2020. Trumpův plán pro Izrael? Z Česka přicházejí reakce, některé dost ostré: <https://eurozpravy.cz/domaci/politika/trumpuv-plan-pro-izrael-z-ceska-prichazeji-reakce-nektere-dost-ostre.21afdbf0/>
 - 10 The Guardian. 2020. Grave concern about US plan to resolve Israel-Palestine conflict: <https://www.theguardian.com/world/2020/feb/27/grave-concern-about-us-plan-to-resolve-israel-palestine-conflict>
 - 11 Aktuálně.cz. 2020. Česko se u trestního soudu ICC zastalo Izraele ve sporu s Palestinou: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/cesko-se-u-trestniho-soudu-icc-zastalo-izraele-ve-sporu-s-pa/r-2a98b00c4f2c11ea9b40ac1f6b220ee8/>
 - 12 Kennedy, Merrit. 2020. EU Takes A Dim View Of Trump's Controversial Mideast Peace Plan. National Public Radio: <https://www.npr.org/2020/02/04/802635401/eu-takes-a-dim-view-of-trumps-controversial-mideast-peace-plan>
 - 13 European Parliament. 2020. US Middle East plan: EU response in line with international law (debate): https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-9-2020-02-11-ITM-010_EN.html
 - 14 Echo24.cz. 2020. Petříček a bývalí ministři zahraničí kritizují plány Izraele. Zeman i Babiš společný článek ostře odsoudili: <https://echo24.cz/a/Sr2VT/petricek-a-byvali-ministri-zahranici-kritizuji-plany-izraele-zeman-i-babis-spolecny-clanek-ostre-odsoudili>
 - 15 Novinky.cz. 2020 Co bude s Palestinci a izraelskou demokracií?: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/co-bude-s-palestinci-a-izraelskou-demokracii-40325164>
 - 16 Augusta, Jakub, Lesáková Marie. 2020. Babiš odmítl kritiku Petříčka a Zaorálka vůči Izraeli. Ozval se i Zeman. iDNES.cz: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/petricek-zaoralek-schwarzenberg-izrael-palestina-zapadni-breh-zeman-prohlaseni.A200523_155712_domaci_aug
 - 17 In DTV. 2020. Hádky kvůli Izraeli: Chystá se anexe, tvrdí Zaorálek. Utrhli jste se, oponuje Svoboda: <https://video.aktualne.cz/dvtv/hadky-kvuli-izraeli-chysta-se-a-nexe-tvrdi-zaoralek-utrhli-js/r-cb581c70a19e11eaaabd-0cc47ab5f122/>
 - 18 Jandourek, Jan. 2020. Horká debata kolem Izraele a Palestincích v kostce: co k věci napsali ministři a velvyslanci. Forum24: <https://www.forum24.cz/horka-debata-kolem-izraele-a-palestincich-v-kostce-co-k-veci-napsali-ministri-a-velvyslanci/>
 - 19 Tamtéž
 - 20 Parlamentní listy. 2020. Ten, kdo opravdu drží mír na Blízkém východě, je Stát Izrael. <https://www.parlamentnilisty.cz/profil/Prof-PhDr-Petr-Fiala-Ph-D-LL-M-10319/clanek/Ten-kdo-opravdu-drzi-mir-na-Blizkem-vychode-je-Stat-Izrael-104511>
 - 21 Kopecký Josef. 2020. Poslankyně přirovnala Zaorálka k nacistům. Kvůli jeho postoji k Izraeli. iDNES.cz https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vernochova-zaoralek-nacisti-snemovna-izrael-palestina.A200527_104529_domaci_kop
 - 22 Levin, Yariv. 2/7/2020. Diplomatická nota. Dostupné na: <https://www.psp.cz/img/files/f5f1accf9049f8.pdf>

מעברי גבול
معاير حدود
Border Crossings

ניצנה

نيتسانا

Nizzana

רפיח

رفح

Rafiah

newdirection.online

[@europeanreform](https://twitter.com/europeanreform)

[@europeanreform](https://www.instagram.com/europeanreform)

[NDeuropeanreform](https://www.facebook.com/NDeuropeanreform)

contact@europeanreform.org